

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. spalio 16 d.
(OR. en)

14248/23

Tarpinstitucinė byla:
2023/0373(COD)

ENV 1129
MI 862
IND 535
CONSOM 367
COMPET 996
MARE 22
PECHE 439
RECH 452
SAN 593
ENT 215
ECOFIN 1053
CODEC 1895

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. spalio 16 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 645 final
Dalykas:	Pasiūlymas – EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS dėl plastiko granulių patekimo į aplinką prevencijos siekiant mažinti taršą mikroplastiku

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 645 final.

Pridedama: COM(2023) 645 final

Briuselis, 2023 10 16
COM(2023) 645 final

2023/0373 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

**dėl plastiko granulių patekimo į aplinką prevencijos siekiant mažinti taršą
mikroplastiku**

{SEC(2023) 346 final} - {SWD(2023) 330 final} - {SWD(2023) 332 final} -
{SWD(2023) 333 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

2018 m. ES plastikų žiedinėje ekonomikoje strategijoje¹ pripažinta mikroplastiko keliamą riziką ir paraginta diegti novatoriškus sprendimus siekiant kovoti su tarša mikroplastiku iš įvairių šaltinių. Europos Komisijos vyriausių mokslinių patarėjų grupė 2019 m. pripažino potencialią mikroplastiko keliamą riziką ir paragino imtis atsargumo priemonių². 2020 m. imantis tolesnių veiksmų pagal Europos žaliąjį kursą³, Žiedinės ekonomikos veiksmų plane 2.0⁴ Komisija įsipareigojo spręsti mikroplastiko buvimo aplinkoje problemą:

- ribodama į gaminius sąmoningai pridedamo mikroplastiko kieki;
- sprendama mikroplastiko netyčinio patekimo į aplinką problemą, šiuo tikslu parengdama, *inter alia*, standartizavimo, sertifikavimo ir reglamentavimo priemones, taip pat suderindama į aplinką patenkančio mikroplastiko kiekio matavimo metodus.

2021 m. savo veiksmų plane „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“⁵ Komisija pasiūlė, kad ES į aplinką patenkančio (sąmoningai išleidžiamo ir netyčia patenkančio) mikroplastiko kiekį sumažintų 30 proc. iki 2030 m.

Rugsėjo 25 d. Europos Komisija priėmė reglamentą, kuriuo apribojamas į gaminius sąmoningai pridedamo mikroplastiko kiekis⁶. Šis pasiūlymas dėl plastiko granuliu patekimo į aplinką prevencijos ir prie jo pridedamas poveikio vertinimas grindžiami Komisijos įsipareigojimais spręsti mikroplastiko netyčinio patekimo į aplinką problemą.

1.1. Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Į aplinką patenkančios **plastiko granulės** yra **trečias viso mikroplastiko netyčinio patekimo į aplinką šaltinis**. Kiti pagrindiniai šaltiniai yra dažai, padangos, tekstilė, geotekstilė ir, kiek mažiau, ploviklių kapsulės. Siekiant užkirsti kelią mikroplastiko patekimui į aplinką iš šių šaltinių gali reikėti iš esmės ieškoti pakaitalų arba keisti produktų savybes. Kita vertus, plastiko granuliu patekimo į aplinką priežastys yra nepakankamas informuotumas ir netinkamas tvarkymas, taigi juos galima sumažinti greitai imantis tokios išvengiamos taršos prevencijos priemonių. Dėl to plastiko granulės yra vienas pirmųjų potencialių politikos intervencijos objektų.

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europinė plastikų žiedinėje ekonomikoje strategija“, COM/2018/028 *final*.

² [Mokslinė nuomonė dėl taršos mikroplastiku keliamos rizikos aplinkai ir sveikatai](#), 2019 m. balandžio mėn.

³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, [COM\(2019\) 640](#).

⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“, COM/2020/98 *final*.

⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kuriame sveiką planetą visiems. ES veiksmų planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“, COM/2021/400 *final*.

⁶ Komisijos reglamentas (ES) .../..., kuriuo dėl sintetinių polimerų mikrodalelių iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) XVII priedas, C/2023/6419 *final*.

Plastiko granulės (įvairiai vadinamos, angl. *plastic pellets, nurdles, nibs, preproduction pellets, resin pellets*) yra pramoninė visos plastiko gamybos žaliava. **Dėl dabartinės granulių tvarkymo praktikos jų patenka į aplinką visuose tiekimo grandinės etapuose, ypač per gamybos (iš pirminių ar perdirbtų žaliavų), perdirbimo, transporto bei kitokios logistikos ir atliekų tvarkymo operacijas.** Kai jos patenka į aplinką, jų surinkti beveik neįmanoma. Jų mobilumas yra padėję sunkinantis veiksnys. Plastiko granulės, kaip ir visų rūšių mikroplastikas, patekusios į aplinką iš pramonės įrenginių ar tada, kai vežamos, yra lengvai pernešamos oru, sausumos paviršiniais vandenimis ir jūrų srovėmis, jų taip pat aptinkama dirvožemyje (įskaitant žemės ūkio paskirties žemę).

Dėl granulių patekimo į aplinką daromas keturiopas neigiamas poveikis: aplinkai, klimatui, galbūt žmonių sveikatai ir ekonomikai. Dalis šio poveikio konkrečiai siejasi su granulėmis, o kitas poveikis su mikroplastiku apskritai. Yra žinoma, kad granulių suėda įvairių jūrinių ir pakrančių rūšių gyvūnai (pvz., jūrų vėžliai, jūrų paukščiai ir vėžiagyviai). Nurytos granulės gali fiziškai pakenkti arba sukelti gyvūno žūtį. Jei jos negali pereiti per virškinamąjį traktą, gyvūnas dėl jų gali nepakankamai maitintis arba badauti. Problemos dalis yra tai, kad plastiko granulės, kaip ir visų rūšių mikroplastikas, gali pernešti į jas įsigėrusias nuodingąsias medžiagas ar patogeninius mikroorganizmus. Plastiką ir mikroplastiką prisideda prie klimato kaitos, nes yra papildomas išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) šaltinis, taip pat daro neigiamą poveikį ekosistemoms ir biologinei įvairovei. ŠESD iš tiesų išmetamos per visą plastiko gyvavimo ciklą, nuo gamybos iki irimo procesų, o į vandenynus patekęs plastikas taip pat gali mažinti anglies dioksido sugerties ir sekvestracijos vandenynuose gebą. Į žmonių organizmą mikroplastikas patenka per orą ir vartojamą maistą. Mikroplastikas, įskaitant plastiko granules, gali turėti neigiamą ekonominį poveikį vietos veiklai, kaip antai komercinei žvejybai ir žemės ūkiui (pvz., dėl poveikio jūrų buveinėms, ekosistemoms ir laukinei gyvūnijai sumažėjęs žvejybos laimikis), taip pat turizmui ir rekreacinei veiklai (pvz., paplūdimių ir pažeidžiamų teritorijų, tokių kaip nacionaliniai parkai, upės ir ežerai, sumažėjęs patrauklumas ar uždarymas lankytojams).

Visame pasaulyje ir ES kiekvienais metais gaminama ir tvarkoma dideli kiekiai granulių (ES 2021 m. – apie 57 mln. tonų). Įvertinta, kad **2019 m. ES į aplinką pateko apie 52 140–184 290 tonų granulių. Šis kiekis prilygsta 2 100–7 300 granulių pripildytų sunkvežimių per metus.**

Įrodymai, surinkti pridedamam poveikio vertinimui ir įžanginiam poveikio vertinimui pagrįsti, ir per viešas konsultacijas bei papildomas konsultacijas su MVI gauti duomenys rodo, jog suinteresuotosios šalys pritaria tam, kad visų lygmenų valdžios institucijos imtųsi veiksmų taršai mikroplastiku mažinti. Be to, suinteresuotosios šalys kaip vieną iš veiksmų kryptį nurodo savanorišką pramonės darbą šioje srityje, visų pirma programą „Operation Clean Sweep®“ (OCS).

Šiuo pasiūlymu siekiama **mažinti granulių patekimą į aplinką**; jį įgyvendinant jų turėtų į aplinką patekti 54–74 proc. mažiau, palyginti su bazinio lygio scenarijumi, taigi visas netyčia į aplinką patenkančio mikroplastiko kiekis sumažėtų 6 proc. Tai dera su bendroju Komisijos tikslu 30 proc. sumažinti į aplinką patenkančio mikroplastiko kiekį ir **padės išsaugoti ekosistemas ir biologinę įvairovę ir sumažinti potencialų poveikį sveikatai, taip pat duos naudos vietos ekonominei veiklai.** Šis pasiūlymas taip pat teikia galimybę pagerinti informaciją apie granulių patekimą į aplinką visoje granulių tiekimo grandinėje dydį. Nustatant mažesnius reikalavimus MVI bus užtikrintas tinkamas potencialaus poveikio jų veiklai sušvelninimas.

1.2. Suderinamumas su esamomis ES politikos sritimis

Pasiūlymu dėl granulių patekimo į aplinką prevencijos padedama siekti Europos žaliojo kurso tikslų, prisidedant prie to, kad būtų įveikta trejopa klimato kaitos, taršos ir biologinės įvairovės nykimo krizė. Juo taip pat bus sustiprintos bendrosios strategijos, tokios kaip Plastikų strategija, Žiedinės ekonomikos veiksmų planas ir Nulinės taršos veiksmų planas. Taršos mikroplastiku šaltiniai yra šie:

1. didesni plastikiniai gaminiai, kurie yra palikti, išmesti ar netinkamai pašalinti ir aplinkoje suyra į mažesnius plastiko gabalėlius;
2. į tam tikrus (pvz., kosmetikos) gaminius sąmoningai pridedamas mikroplastikas, galiausiai patenkantis į aplinką,
3. netyčia į aplinką patenkantis (daugiausia dėl naudojamų gaminių dilimo ar netinkamo tvarkymo) mikroplastikas.

Dėl **makroplastiko** Sąjunga jau ėmėsi kelių reglamentavimo priemonių, kuriomis siekiama spręsti didesnių į aplinką patenkančių plastikinių gaminių sukeltą taršos problemą, įskaitant Vienkartinių plastikinių gaminių direktyvą⁷, Atliekų pagrindų direktyvą⁸, Direktyvą dėl pakuočių ir pakuočių atliekų⁹ ir Jūrų strategijos pagrindų direktyvą¹⁰. Šiomis priemonėmis padedama mažinti plastiko atliekų susidarymą, gerinti jų surinkimą ir grąžinamąjį perdirbimą ir skatinti naudoti perdirbtąsias medžiagas naujiems gaminiams, taip mažinant plastiko šiukšlių kiekį aplinkoje.

Dėl **netyčia į aplinką patenkančio mikroplastiko** problemos Komisija, be plastiko granulių, tyrė ir kelis kitus pagrindinius netyčinio patekimo į aplinką šaltinius, tokius kaip dažai, padangos, sintetinė tekstilė, geotekstilė ir, kiek mažiau, ploviklių kapsulės. Priemonės, kuriomis siekiama spręsti mikroplastiko iš padangų patekimo į aplinką problemą, jau įtrauktos į pasiūlymą dėl EURO 7 reglamento. Preliminari kitų taršos mikroplastiku šaltinių analizė atskleidė, kad yra neaiškumų ir duomenų spragų, ir padaryta išvada, kad šias problemas gali būti tinkamiau spręsti kitomis politikos priemonėmis. Norint nustatyti, kokios intervencijos būtų tinkamiausios, reikia daugiau informacijos ir papildomos analizės. Dėl šių taršos mikroplastiku šaltinių gali būti, kai tikslinga ir reikalinga, parengti atskiri poveikio vertinimai, kuriais būtų pagrįsti potencialūs pasiūlymai spręsti mikroplastiko patekimo į aplinką iš šių šaltinių problemą.

Pramoninių išmetamųjų teršalų srityje teisės aktas, kuriuo reglamentuojamas ir valdomas teršalų išmetimas iš didelių pramonės įrenginių, yra Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyva¹¹. Esamose išvadose dėl geriausių prieinamų gamybos būdų (GPGB) nėra konkrečiai skiriama dėmesio plastiko granulių patekimui į aplinką. Taisyklės, nustatomos šiuo reglamentu, turėtų būti taikomos nedarant poveikio Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyvos taikymui.

⁷ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo, OL L 155, 2019 6 12, p. 1–19.

⁸ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas, OL L 312, 2008 11 22, p. 3.

⁹ 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, OL L 365, 1994 12 31, p. 10.

¹⁰ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus, OL L 164, 2008 6 25, p. 19–40.

¹¹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamųjų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės), OL L 334, 2010 12 17, p. 17.

Pasiūlymu dėl granulių patekimo į aplinką prevencijos papildomos nuostatos dėl granulių, pateiktos **REACH reglamentu nustatytame apribojime dėl sąmoningai pridedamo mikroplastiko**. Šiame apribojime plastiko granulės traktuojamos kaip taršos šaltinis, iš kurio mikroplastiko patekimo į aplinką galima išvengti, nustatant dvi ekonominės veiklos vykdytojų prievolės: 1) teikti informaciją (pvz., ženkliniu) apie granulių naudojimą ir šalinimą ir 2) kasmet pranešti apie įvertintus į aplinką patekusius kiekius. Nors dėl to gaunama daugiau informacijos apie granulių naudojimą ir patekimą į aplinką, šios prievolės nėra labiau konkretizuotos ir nepateikta į aplinką patekusio kiekio įvertinimo metodikos. Į šį naują pasiūlymą įtraukiamos išsamiai apibrėžtos prievolės ir standartizuota metodika padės išvengti granulių patekimo į aplinką iš šaltinio ir pagerins renkamą informaciją apie įvertintus į aplinką patekusius kiekius.

Šis pasiūlymas dera su pagal Konvenciją dėl šiaurės rytų Atlanto jūros aplinkos apsaugos (**OSPAR**) pateikta neprivaloma rekomendacija dėl plastiko granulių, kuria skatinama taikyti prevencijos standartus ir sertifikavimo sistemas visoje plastiko tiekimo grandinėje¹². Tarptautinė jūrų organizacija (**IMO**) tiria plastiko granulių vežimo jūrų transportu krovinių konteineriuose klausimą ir vertina tiek savanoriškas, tiek privalomas priemones, kuriomis būtų sugriežtinti reikalavimai granules tvarkantiems veiklos vykdytojams.

Šiuo pasiūlymu siekiama atverti kelią nuostatų dėl mikroplastiko priėmimui per vykstančias derybas dėl **Pasaulinės sutarties dėl taršos plastiku**. ES ir jos valstybės narės „pabrėžia, kad reikia į būsimąjį aktą įtraukti priemones, kuriomis būtų mažinamas netyčia į aplinką patenkančio mikroplastiko kiekis. Tai galėtų apimti, pavyzdžiui, priemones, kuriomis plastiko granulių prasiskverbimo į išorę per gamybos, tvarkymo ir vežimo procesus rizika būtų sumažinta iki minimumo“¹³.

Šis pasiūlymas padeda įgyvendinti **Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarę iki 2030 m.**, grindžiamą 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT), konkrečiai, siekti 12 tikslo dėl darnaus vartojimo ir gamybos, 14 tikslo išsaugoti ir tausiai naudoti vandenynus, jūras ir jūrų išteklius siekiant darnaus vystymosi ir 15 tikslo dėl gyvybės sausumoje, kartu su 3 tikslu dėl geros sveikatos, 9 tikslu dėl pramonės, inovacijų ir infrastruktūros ir 13 tikslu dėl klimato.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

2.1. Teisinis pagrindas

Ši iniciatyva grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 192 straipsnio 1 dalimi, nes ja bus pasiektas aukštesnis aplinkos apsaugos lygis visoje ES. Nors ja taip pat bus labiau suderintas granulių tvarkymas ir taip bus išvengta rinkos susiskaidymo dėl skirtingo nacionalinio požiūrio valstybėse narėse, aplinkos apsaugos aspektas yra svarbiausias.

2.2. Subsidiarumas

Siekiant užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį labai svarbu nustatyti bendrus reikalavimus dėl granulių tvarkymo Sąjungoje. Granulės, kaip ir visų rūšių mikroplastikas, yra lengvai pernešamos iš vienos geografinės vietos į kitą ir jų gali būti aptinkama bet kokioje aplinkoje,

¹² Rekomendacija Nr. 2021/06 dėl plastiko granulių, patenkančių į jūros aplinką, kiekio mažinimo (2021 m.).

¹³ ES pasiūlymas UNEP rengiantis Tarpyvyriausybinių derybų dėl tarptautinio teisiškai privalomo dokumento dėl taršos plastiku komiteto antrajai sesijai (INC-2).

net ir atokiausiose vietose. Nors plastiko granulės, patekusios į aplinką, paprastai iš pradžių telkiasi vienoje geografinėje vietoje (naftos chemijos ar polimerų pramonės zonose, logistikos centruose, tokiuose kaip uostai, ir kt.), jos yra itin mobilios ir po to gali skliti per sausumos paviršinius vandenį ir vandenynų sroves, taip pat oru. Pagrindinė priežastis, dėl kurios reikia imtis veiksmų ES lygmeniu, yra tarpvalstybinis šios problemos pobūdis. Jei valstybės narės veiktų pavieniui, veiksmai būtų ekonomiškai mažiau efektyvūs, o aplinkos apsaugos lygis tebebūtų neoptimalus. Taip pat yra rizika, kad būtų priimti skirtingi konkuruojantys teisės aktai.

2.3. Proporcingumo principas

Pasiūlyme numatomi reikalavimai neviršija to, kas yra būtina, kad ekonominės veiklos vykdytojai, eksploatuojantys įrenginius, kuriuose plastiko granulės tvarkomos didesniais kiekiais nei 5 tonos per metus, taip pat ES vežėjai ir ne ES vežėjai galėtų saugiai ir atsakingai tvarkyti tokias granules. Reikalavimai grindžiami esama geriausia tvarkymo praktika, visų pirma pramonės programa „Operation Clean Sweep®“ (OCS) ir Konvencijos dėl šiaurės rytų Atlanto jūros aplinkos apsaugos (OSPAR) šalių priimta neprivaloma rekomendacija. Reikalavimų proporcingumas užtikrinamas nustatant mažesnius reikalavimus MVĮ, kai tai reikalinga; tai yra išsamių konsultacijų su suinteresuotais šalimis rezultatas. Už reikalavimų laikymosi pramonėje tikrinimą atsakingoms nacionalinėms kompetentingoms institucijoms bus padedama sertifikuotojų, kuriems bus pavesta atlikti sertifikavimo, darbu. Ši sistema suteiks daug teisinio tikrumo ir palengvins vykdymo užtikrinimo veiklą.

2.4. Priemonės pasirinkimas

Šis pasiūlymas yra savarankiška teisinė priemonė, kuria nebūtų iš dalies keičiami galiojantys teisės aktai. Juo nustatomi reikalavimai, kurie būtų įgyvendinami visoje granuliuo tiekimo grandinėje, taip pat taisyklės dėl atitikties sistemos, grindžiamos trečiosios šalies sertifikavimu, savideklaracija ir nacionalinės valdžios institucijų atliekamu atitikties tikrinimu. Kadangi juo siekiama užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį keičiant ekonominės veiklos vykdytojų elgseną, susijusią su plastiko granuliuo tvarkymu, tinkamiausia teisine priemone laikomas reglamentavimas.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

Ex post vertinimo neatlikta, nes nėra ES lygmens reglamentavimo sistemos dėl taršos plastiko granulėmis visoje granuliuo tiekimo grandinėje problemos sprendimo.

3.1. Konsultacijos su suinteresuotais šalimis

Komisija konsultavosi su suinteresuotais šalimis:

1. 2022 m. vasario 22 d. – gegužės 17 d. surengtos viešos konsultacijos dėl iš pradžių nustatytų šaltinių, iš kurių netyčia į aplinką patenkančio mikroplastiko žinomi kiekiai yra didžiausi (t. y. plastiko granulės, sintetinė tekstilė, padangos, dažai, geotekstilė ir skalbiklių bei indaplovių ploviklių kapsulės). Per šias konsultacijas gauta 410 atsiliepimų. Visos suinteresuotosios šalys sutarė dėl **taršos mikroplastiku Sąjungoje pavojingumo, jos neigiamo poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai ir poreikio imtis veiksmų visais valdžios lygmenimis**. Suinteresuotosios šalys sutiko, kad **labai svarbus** granuliuo patekimo į aplinką veiksnys yra **netinkamas tvarkymas**.

2. 2023 m. sausio–vasario mėn. surengtos antrosios konsultacijos su granules tvarkančiomis MVĮ. Per pastarąsias konsultacijas gauta 330 atsiliepimų. **Dauguma respondentų pritarė tam, kad būtų nustatyti privalomi reikalavimai, su sąlyga, kad reikalavimai mažesnėms įmonėms būtų mažesni.** Kai kurie reikalavimai įvertinti kaip sudarantys per didelę našta labai mažoms (mažiau nei 10 darbuotojų) ir mažoms (10–49 darbuotojai) įmonėms, taip pat įmonėms, kurių pajėgumai nesiekia 1 000 tonų per metus (vidutinis metinis mažųjų įmonių tvarkomos produkcijos kiekis tonomis). MVĮ nepritarė prievolei atlikti išorės auditą. Iš geriausios tvarkymo praktikos metodų kaip brangiausiai kainuojanti priemonė nurodytas privalomas specialios įrangos ir pakuočių (t. y. nepralaidžių orui, nepraduriamų ir sandariu uždoriu atskirtų nuo aplinkos) naudojimas. Galiausiai **respondentai nurodė, kad geriausi paramos jiems būdai yra finansinė parama ir standartizuota į aplinką patenkančių granulių matavimo metodika.**

3. 2021 m. rugsėjo mėn. – 2023 m. gegužės mėn. surengti praktiniai seminarai ir dvišaliai kontaktai, per kuriuos aplinkos apsaugos NVO tvirtai pritarė **privalomiems granulių tvarkymo reikalavimams ES lygmeniu kartu su išsamia ir skaidria sertifikavimo sistema.** Europos plastiko gamintojus vienijanti asociacija „PlasticsEurope“ sutiko, kad veiksmingiausias granulių patekimo į aplinką problemos sprendimo būdas yra **privalomas išorės auditas ir sertifikavimas, pagrįstas programa „Operation Clean Sweep®“ ir taikomas visiems subjektams.** Gamintojai manė, kad pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo būtų nustatytas privalomas granulių patekimo į aplinką prevencijos sistemos, panašios į programą „Operation Clean Sweep®“, sertifikavimas, galėtų būti visų subjektų labai greitai įgyvendintas, nes būtų naudojama jau esama pramonės iniciatyva ir ji būtų sustiprinta. Europos gražinamojo perdirbimo vykdytojus vienijanti asociacija PRE pritarė **teisiškai privalomai ES masto priemonei,** kuria būtų sudaromos vienodos sąlygos visiems subjektams bendrojoje rinkoje. Europos tolesnio apdirbimo vykdytojus vienijanti asociacija „EuPC“ nurodė, kad **išteklių ribotumas** yra kliūtis įgyvendinti geriausią tvarkymo praktiką.

3.2. Poveikio vertinimas

3.2.1. Problemos apibrėžtis ir tinkamiausia politikos galimybė

Pasiūlymas grindžiamas poveikio vertinimu, pridedamu prie pasiūlymo dėl granulių patekimo į aplinką prevencijos. Iš pradžių Komisijos Reglamentavimo patikros valdyba pateikė neigiamą nuomonę su išsamiais pastabomis (2022 m. lapkričio 18 d.). Nemažai pakoregavus pradinį projektą, Reglamentavimo patikros valdyba 2023 m. birželio 12 d. pateikė teigiamą nuomonę su išlygomis¹⁴. Poveikio vertinimo I priede paaiškinta, kaip atsižvelgta į Reglamentavimo patikros valdybos pastabas.

Poveikio vertinime nustatyta ši problema: **dėl dabartinės granulių tvarkymo praktikos jų patenka į aplinką kiekviename tiekimo grandinės etape, o tai daro neigiamą poveikį aplinkai ir potencialų poveikį žmonių sveikatai.** Nustatytos šios problemos priežastys:

- **Rinkos nepakankamumas:** kainos neatspindi neigiamo išorinio poveikio, o informacija rinkos dalyviams yra nepakankama. Neoptimalūs rinkos rezultatai taip pat paaiškinami tuo, kad **trūksta konkrečios paramos ir dėmesio mažesnėms įmonėms,** kurioms prevencinių priemonių įgyvendinimas reiškia dideles išlaidas.

¹⁴ SEC

- **Reglamentavimo trūkumas:** aktualiomis esamomis (cheminių medžiagų, jūrą teršiančių šiukšlių, vandens, pramoninių išmetamųjų teršalų, atliekų, pakuočių ir transporto veiklos) reglamentavimo sistemomis nėra konkrečiai sprendžiama granulių patekimo į aplinką problema ir jų saugaus bei atsakingo tvarkymo visoje granulių tiekimo grandinėje klausimai.

Poveikio vertinime įvertintos keturios politikos galimybės spręsti šias problemas ir šalinti jų priežastis:

- 1 galimybė – privaloma standartizuota į aplinką patenkančių granulių kiekio matavimo metodika.
- 2 galimybė – siekiant išvengti granulių patekimo į aplinką ir mažinti į aplinką patenkančių jų kiekį, nauju ES teisės aktu nustatomi privalomi reikalavimai; ši galimybė apima tris variantus su mažesniais reikalavimais MVĮ:
 - 2a – labai mažoms įmonėms;
 - 2b – labai mažoms ir mažoms įmonėms;
 - 2c – labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms;
- 3 galimybė – patobulintas granulių pakavimas logistikos tikslais;
- 4 galimybė – ES tikslo sumažinti į aplinką patenkančių granulių kiekį išskėlimas.

Remiantis sąnaudų ir naudos analize ir įvairių svarstytų galimybių proporcingumo, suderinamumo, veiksmingumo ir efektyvumo kokybiniu vertinimu, kaip tinkamiausią politikos galimybę pasiūlyta rinktis dviejų politikos galimybių derinį, į kurį įeina:

- **1 galimybė (privaloma standartizuota į aplinką patenkančio granulių kiekio matavimo metodika)** siekiant spręsti dalinę problemą „Nepakankama informacija“ ir padėti gerinti informaciją apie granulių patekimą į aplinką visoje granulių tiekimo grandinėje dydį. Tai taip pat palengvins reikalavimo pranešti apie granulių, patenkančių į aplinką, kiekį, taikomo pagal REACH reglamentu nustatytą apribojimą, vykdymą.
- **2 galimybės b variantas (nauju ES teisės aktu nustatomi privalomi reikalavimai, labai mažoms ir mažoms įmonėms keliant mažesnius reikalavimus)** siekiant šalinti problemos priežastis, kurios yra „išorinio poveikio neatspindinčios kainos“, „nepakankama informacija“ ir „reglamentavimo trūkumas“. Dėmesio sutelkimas į prevenciją padės ekonomiškai proporcingu būdu sumažinti į aplinką patenkančių granulių kiekį iki tokio lygio, kuris derėtų su bendruoju Komisijos tikslu iki 2030 m. sumažinti į aplinką patenkančio mikroplastiko kiekį 30 proc., taip pat užtikrinti, kad būtų tinkamai sušvelnintas poveikis granulių tiekimo grandinėje dalyvaujančioms MVĮ.

3 galimybės pasirinkimas reikštų gana dideles investicines sąnaudas šiame sektoriuje, o ekonominis efektyvumas būtų mažesnis nei pagal 2 galimybę. Pasirinkus 4 galimybę pirmiausia reikėtų sukurti veiksmingą stebėsenos sistemą, o tam reikėtų laiko. Ją įgyvendinti būtų sudėtingiau, o jos išlaidos būtų šiek tiek didesnės už tas, kurios būtų patirtos pasirinkus 2 galimybę ir pastarosios galimybės a–c variantus. Pasirinkus 2 galimybės b variantą, į aplinką patenkančių granulių kiekis būtų sumažintas gana daug, o dėl mažesnių reikalavimų labai

mažoms ir mažoms įmonėms išlaidos būtų mažesnės nei pagal 2 galimybės a variantą. Iš 2 galimybės ir jos a–c variantų didžiausiu ekonominiu efektyvumu pasižymi būtent ši galimybė.

3.2.2. *Tinkamiausios politikos galimybės poveikis*

Toliau nurodytas visos tinkamiausios politikos galimybės – įskaitant nuostatas ir pagal 1 galimybę, ir pagal 2 galimybės b variantą – poveikis.

- Numatomas privalomos standartizuotos matavimo metodikos rengimo poveikis

Pagal tinkamiausią politikos galimybę numatoma parengti standartizuotą į aplinką patenkančio granulių kiekio matavimo metodiką ir įpareigojama ją taikyti, kai ji bus parengta, taip papildant **reikalavimą pranešti apie apytikriai apskaičiuotus į aplinką patekusius kiekius pagal REACH reglamentu nustatytą apribojimą**. Šiame apribojime nenurodyta, kokia turėtų būti į aplinką patenkančio granulių kiekio matavimo metodika.

Nustatant standartizuotą metodiką **pagal tinkamiausią politikos galimybę patiriamos vienkartinės šios metodikos kūrimo ir bandymo išlaidos**. Europos standartizacijos komitete (CEN) toks procesas paprastai trunka 3–4 metus. Šias išlaidas galėtų padengti pramonė arba Komisija galėtų suteikti paramą atlikdama tam skirtą tyrimą. Rengdamas metodiką CEN atsižvelgs į šioje srityje pramonės jau atliktą darbą.

Įvertinta, kad metodikos kūrimo ir bandymo bendros išlaidos būtų intervale nuo 1 258 000 EUR iki 3 174 000 EUR. Įvertinta, kad įvertintų išlaidų intervalo mažesnė suma yra labiau tikėtina, nes ši metodika bus grindžiama pramonėje jau atliktu darbu. Į išlaidas, kurios bus patiriamos pramonėje pranešant duomenis pagal šią metodiką, jau atsižvelgiama apribojime pagal REACH reglamentą. Tai apima ir Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA) patiriamas surinktos informacijos tvarkymo išlaidas.

Suteikiant ekonominės veiklos vykdytojams vieną standartizuotą metodiką vietoj kelių metodikų, kurios kitu atveju galėtų būti taikomos, **tinkamiausia politikos galimybėje siekiama sumažinti išlaidas**: 1) kiekvienam ekonominės veiklos vykdytojui nereikia kurti savo metodikos, 2) teikti duomenis ECHA yra paprasčiau ir 3) teikiamų duomenų kokybė yra geresnė, nes turint vieną metodiką duomenis galima palyginti ir galiausiai geriau suprasti granulių patekimo į aplinką mastą.

Įvertinta, kad išlaidų sumažinimo suma bus didesnė už metodikos kūrimo išlaidas. Šis požiūris visiškai dera su įsipareigojimu, išreikštu komunikate „Geresnis reglamentavimas: bendromis jėgomis renkime geresnius teisės aktus“¹⁵. Nors pasirinkus 1 galimybę į aplinką patenkantis granulių kiekis tiesiai nebūtų sumažintas, **standartizuota į aplinką patenkančio kiekio matavimo metodika suteiks galimybę ekonominės veiklos vykdytojams ir valdžios institucijoms geriau spręsti granulių patekimo į aplinką problemą, nes pagerės informacija bei pranešimas apie granulių patekimą į aplinką ir jo stebėseną**.

- Numatomas poveikis, kuris būtų patirtas nustačius privalomus granulių patekimo į aplinką prevencijos reikalavimus ir įdiegus susijusių atitikties sistemą

¹⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Geresnis reglamentavimas: bendromis jėgomis renkime geresnius teisės aktus“.

Pagal tinkamiausią politikos galimybę nustatomi **privalomi granulių patekimo į aplinką prevencijos reikalavimai visai granulių tiekimo grandinei, taip užtikrinant didžiausią tikimybę, kad į aplinką patenkantis jų kiekis bus sumažintas.**

Pagal principą „teršėjas moka“ atitinkamas sektorius padengia priemonių, reikalingų reikalavimams įvykdyti ir atitikčiai įrodyti trečiosios šalies sertifikavimu ar savideklaracija, išlaidas. Valstybių narių valdžios institucijos yra atsakingos už tai, kad būtų tvarkomas atitikties reikalavimams duomenų ir duomenų apie neatitikties atveju taikomas taisomąsias priemones (ir, kai tinkama, sankcijas) viešas registras.

Nustatant privalomus reikalavimus, pagrįstus pramonėje atliktu darbu, dėl granulių patekimo į aplinką prevencijos, sulaikymo ir surinkimo ir nustatant prievolę įrodyti atitiktį reikalavimams, **šiam sektoriuje bus patiriama tiesioginių išlaidų dėl reikalavimų laikymosi. Mažesniais reikalavimais mažesnėms (labai mažoms ir mažoms) įmonėms tikimasi sušvelninti poveikį šioms įmonėms.** 2 galimybės b varianto įgyvendinimo gryniosios išlaidos apskritai turėtų sudaryti 376–491 mln. EUR per metus.

Dėl **nacionalinių kompetentingų institucijų administracinių ir reikalavimų vykdymo užtikrinimo išlaidų** pažymėtina, kad jos apima viešojo registro sukūrimą ir priežiūrą, atitikties tikrinimą, skundų nagrinėjimo mechanizmus ir teisės kreiptis į teismą užtikrinimą, taip pat kas trejus metus Komisijai teikiamas šio reglamento įgyvendinimo ataskaitas. Valstybių narių išlaidos apskritai turėtų sudaryti 313 000 EUR pirmaisiais metais ir vėliau po 125 000 EUR per metus ES mastu. Šios išlaidos skirsis įvairiose valstybėse narėse, nes didesnėse valstybėse narėse jos būtų didesnės, o mažesnėse – mažesnės.

Pasirinkus šią galimybę, gali padidėti plastiko žaliavų kaina, taigi **plačiau gali turėti poveikį plastikinių gaminių kainų augimas.** Vis dėlto tikėtina, kad kainų augimas, jei jis būtų, būtų nedidelis, nes geriausios tvarkymo praktikos įgyvendinimo išlaidos yra nedidelės, palyginti su šio sektoriaus apyvarta. Todėl tikimasi, kad gamintojai sau prisiims šį nedidelį gamybos sąnaudų padidėjimą ir tai nepaveiks vartotojų.

Į aplinką patenkantis granulių kiekis būtų labai sumažintas, taigi sumažėtų tarša mikroplastiku ir būtų apsaugotos ekosistemos ir biologinė įvairovė. Tai yra ir **apsaugos nuo potencialaus poveikio žmonių sveikatai priemonė.** Numatoma, kad į aplinką patenkantis granulių kiekis sumažės 25 142 –140 621 tonų per metus. Taigi, tinkamiausia politikos galimybė tikimasi įgyvendinti maždaug ketvirtadalį Komisijos tikslo 30 proc. sumažinti taršą mikroplastiku.

Kita nauda apima **vienodas sąlygas ekonominės veiklos vykdytojams**, sudaromas užtikrinant, kad įmonių, taikančių šios problemos mažinimo priemones, pozicija nesusilpnėtų dėl tokių priemonių netaikančių įmonių konkurencijos (kaip yra dabartinėje savanoriškoje sistemoje). Nauda įmonėms, kurioms priklauso granulės, apima **įvertintą ekonominę naudą**, 25–141 mln. EUR, susijusią su išvengtą į aplinką nepatekusių granulių kiekiu.

Tikimasi, kad sumažinus į aplinką patenkantį granulių kiekį bus padarytas **netiesioginis teigiamas ekonominis poveikis tam tikriems sektoriams**, kaip antai komercinei žvejybai, žemės ūkiui, turizmui ir rekreacinei veiklai vietovėse, kuriose aptinkama šių granulių. Mažiau granulių patektų į jūros aplinką, taigi būtų mažiau trikdymo jūrinių rūšių organizmams, įskaitant tokias ekonomiškai svarbias rūšis kaip austrės ir vilkešeriai. Taip pat mažiau granulių pateks į įrenginių nuotekas ir nuotekų dumblą, susidarantį valant nuotekas, taigi nuotekų dumblą paskleidžiant žemės ūkio paskirties žemėje (ten, kur tai daroma) mažiau granulių pateks į dirvožemį.

Tinkamiausia politikos galimybė padeda kurti naujas darbo vietas: numatoma, kad geriausiai tvarkymo praktikai diegti reikės **papildomų darbuotojų** (3 858 etato ekvivalentų). Ji taip pat

padeda **išvengti tam tikrų visuomenės išlaidų**, kaip antai susijusių su išvalymo ir geros būklės atkūrimo veikla, kurią vietovėse, paveiktose į aplinką patekusių granulių, tenka vykdyti vietos bendruomenėms. Paprastai šios operacijos būna sudėtingos, nes joms atlikti reikia technologinių, žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

Tinkamiausia politikos galimybė dera su Europos klimato teisės akte nustatytais poveikio klimatui neutralumo tikslais, taip pat Sąjungos 2030 ir 2050 m. tikslais. Svarbiausias jos indėlis švelninant klimato kaitą yra susijęs su gebėjimu išvengti plastiko granulių sklidimo į aplinką. Tikimasi, kad dėl taršos plastiko granulėmis iš šaltinio prevencijos sumažės išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, nes sumažės plastiko gamybos poreikiai. Be to, gali būti netiesioginis teigiamas poveikis planktono augimui, o tai prisidėtų prie anglies sekvestracijos.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Pagal tinkamiausią politikos galimybę nustatant vieną matavimo metodiką ir vieną granulių patekimo į aplinką prevencijos reikalavimų rinkinį padedama mažinti teisinio susiskaidymo riziką, taigi padaugėja teisinio tikrumo ir sustiprinamas vidaus rinkos veikimas. Tai savo ruožtu turėtų padėti įmonėms ir nacionalinėms kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už teisės nuostatų įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą, sutaupyti lėšų.

Pagal tinkamiausią politikos galimybę numatoma taikyti **nukrypti leidžiančią nuostatą įmonėms, kurių gaminamų ir tvarkomų granulių kiekiai nesiekia 5 tonų**, kad joms nereikėtų daryti daug kainuojančių investicijų, kurių nauda aplinkai, susijusi su granulių patekimo į aplinką mažinimu, būtų labai nedidelė. Be to, atsižvelgiant į 2023 m. konsultacijas su MVĮ, tvarkančiomis granules, **mažesniais reikalavimais mažesnėms (labai mažoms ir mažoms) įmonėms tikimasi sumažinti jų tiesiogines reikalavimų laikymosi išlaidas** (pvz., įmonės gali atsižvelgti į įrenginio pobūdį ir dydį, taip pat į jo eksploatavimo mastą, ir neprivaloma investuoti į brangiau kainuojančią įrangą, kaip antai nuotekų valymo sistemas). Be to, Komisija ir valstybės narės turėtų teikti mažesnėms (labai mažoms ir mažoms) įmonėms techninę ir finansinę paramą, kaip antai MVĮ skirtas **gaires ir mokymo** medžiagą bei priemones.

Tinkamiausia politikos galimybė apima taisyklės dėl informacijos, įskaitant sertifikavimo informaciją, teikimo tiek fiziniėje, tiek skaitmeninėje aplinkoje, todėl laikoma atitinkančia skaitmeninės parengties siekį.

Tikėtina, kad tinkamiausios politikos galimybės neigiamas poveikis ES plastiko sektoriaus konkurencingumui būtų labai nedidelis, nes įvertintos išlaidos sudaro labai mažą jo apyvartos dalį (apie 0,13 proc).

Įvertinta, kad pasirinkus tinkamiausią politikos galimybę įmonių administracinės (pranešimo apie granulių, patenkančių į aplinką, kiekį administracinėms procedūroms skirtų sistemų kūrimo įmonėse, vidaus vertinimų ir sertifikavimo, pranešimo valdžios institucijoms apie sertifikavimą) išlaidos sudarytų 44 mln. EUR. Įvertinta, kad susijusios įmonių prisitaikymo (matavimo standarto rengimo ir taikymo, veiklos ir procedūrų derinimo prie naujų reikalavimų, granulių patekimo į aplinką mažinimo priemonių įgyvendinimo) išlaidos būtų 332–447 mln. EUR. Gali būti ir kitokių nedidelių prisitaikymo išlaidų – padidėjusi granulių kaina gali būti perleista apmokėti tolesniems naudotojams ir, galiausiai, dėl plastikinių gaminių kainų augimo, piliečiams.

Pasiūlymas atitinka pirmiau apibūdintą tinkamiausią politikos galimybę tiek privalomų reikalavimų, tiek susijusios atitikties sistemos atžvilgiu. Siekiant toliau mažinti tiesiogines reikalavimų laikymosi išlaidas, kurias patirtų MVĮ, pasiūlyme pateikti papildomi mažesni (palyginti su tinkamiausia politikos galimybe) reikalavimai. Šie papildomi mažesni

reikalavimai apibūdinti toliau 6.2 skirsnyje. Visų pirma, labai mažos ir mažos įmonės turės vietoj sertifikavimo pateikti savideklaraciją, kuria bus įrodoma atitiktis reikalavimams; tai reikės daryti ir dėl įrenginių, kuriuose tvarkomų plastiko granulių kiekis nesiekia 1 000 tonų per metus. Administracinės išlaidos, susijusios su tinkamiausia politikos galimybe, bus šiomis papildomomis priemonėmis sumažintos dar 24,6 mln. EUR (nuo 44 mln. EUR iki 19,4 mln. EUR), o reikalavimų laikymosi išlaidos sumažintos dar 16,9 mln. EUR (nuo 332–447 mln. EUR iki 315–430 mln. EUR). Šio papildomo išlaidų sumažinimo suma – 41,5 mln. EUR – sudarytų apie 10 proc. visų pagal tinkamiausią politikos galimybę apskaičiuotų grynujų išlaidų (jos sumažėtų nuo 376–491 mln. EUR iki 334–450 mln. EUR). Labai mažų ir mažų įmonių atveju šis papildomas sumažinimas prilygsta beveik 15 proc. grynujų išlaidų.

Šių papildomų mažesnių reikalavimų poveikį į aplinką patenkančių granulių kiekio mažinimui įvertinti sunku. Tikėtina, kad dėl papildomų mažesnių reikalavimų į aplinką galėtų patekti daugiau granulių. Darant prielaidą, kad į aplinką patektų 10 proc. daugiau granulių, jų kiekio sumažinimas būtų dėl šių papildomų mažesnių reikalavimų mažesnis apie 2 500–14 000 tonų per metus, palyginti su tinkamiausia politikos galimybe.

- **Pagrindinės teisės**

Tinkamiausia politikos galimybė atitinka ES pagrindinių teisių chartijos 37 straipsnį, pagal kurį ES turi užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir gerą aplinkos kokybę.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymui įgyvendinti nereikia naujų ar didelių biudžeto asignavimų. Siekiant padėti MVĮ laikytis reikalavimų, galima pasinaudoti „InvestEU“ konsultacijų centro konsultavimo iniciatyvomis, taip pat bendradarbiaujant su Europos įmonių tinklu. Komisija atsižvelgs į bet kokį paramos paslaugų ir tyrimų poreikį.

5. KITI ELEMENTAI

Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka

Valstybės narės privalo kas trejus metus pateikti Komisijai duomenis apie sertifikuotojų pranešimus apie išduotus sertifikatus. Be to, kad būtų galima geriau stebėti rezultatus siekiant bendrojo Komisijos tikslo iki 2030 m. 30 proc. sumažinti taršą mikroplastiku, reikalingas bendrai patvirtintas visų į aplinką patenkančių granulių kiekio įvertis. Pradinis įvertis parengtas pridedamam poveikio vertinimui, tačiau reikia toliau dirbti siekiant išplėtoti šiuos duomenis ateinančiais metais. Tai atlikti padės standartizuota matavimo metodika ir reikalavimai teikti duomenis pagal REACH reglamentą. Suinteresuotosios šalys iš esmės pritaria granulių patekimo į aplinką stebėsenos ir pranešimo sistemai.

6. IŠSAMUS KONKREČIŲ PASIŪLYMO NUOSTATŲ PAAIŠKINIMAS

6.1. Pasiūlymo tikslas ir taikymo sritis

1 straipsnyje apibrėžiamas pasiūlymo dalykas, t. y. prievolės dėl plastiko granulių tvarkymo visuose tiekimo grandinės etapuose siekiant išvengti jų patekimo į aplinką. 1 straipsnyje taip pat nustatoma taikymo sritis, t. y. visi ekonominės veiklos vykdytojai, dalyvaujantys tvarkant plastiko granules Sąjungoje didesniais kiekiais nei 5 tonos per metus, taip pat ES vežėjai ir ne ES vežėjai, vežantys plastiko granules Sąjungoje.

6.2. Bendrosios prievolės ir reikalavimai

Nepriklausomai nuo šiame reglamente nustatomų tvarkymo reikalavimų, kurie turi būti įgyvendinti per 18 mėnesių nuo jo įsigaliojimo, 3 straipsnyje nustatoma bendra ekonominės veiklos vykdytojų, ES vežėjų ir ne ES vežėjų prievolė užtikrinti, kad plastiko granulės nepatektų į aplinką. Ši prievolė taikoma nuo Reglamento įsigaliojimo. Be to, kad nacionalinės kompetentingos institucijos galėtų efektyviai atlikti atitikties patikras, ekonominės veiklos vykdytojai ir ES vežėjai turi jas informuoti apie savo veiklą, kurią vykdant tvarkomos plastiko granulės. 4 straipsnyje reikalaujama, kad visi ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai per 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo užtikrintų atitiktį jame nustatytiems reikalavimams. Taip pat reikalaujama, kad jie veiksmus vykdytų šia pirmumo tvarka: prevencija, kad granulės neišbyrėtų iš pirminės talpyklos; išbyrančių granuliu sulaikymą, užtikrinant, kad jos nepatektų į aplinką, o paskutinis variantas, kai kitos galimybės išnaudotos, būtų išbyrėjusių arba į aplinką patekusių granuliu išvalymas.

5 straipsnyje išdėstomi reikalavimai, kurių laikytis privaloma. Jie yra pagrįsti pramonės programa „Operation Clean Sweep®“ (OCS) ir Konvencijos dėl šiaurės rytų Atlanto jūros aplinkos apsaugos (OSPAR)¹⁶ šalių priimta neprivaloma rekomendacija. Reikalavimai yra tokie:

- (1) ekonominės veiklos vykdytojams, eksploatuojantiems įrenginius, kuriuose tvarkomos plastiko granulės, parengti, įgyvendinti ir nuolat atnaujinti rizikos vertinimo planą pagal I priedą;
- (2) ekonominės veiklos vykdytojams, eksploatuojantiems įrenginius, kuriuose tvarkomos plastiko granulės, savo rizikos vertinimo planą nusiųsti kompetentingoms institucijoms kartu su atitikties savideklaracija, parengta pagal II priede pateiktą pavyzdinę formą;
- (3) ES vežėjams ir ne ES vežėjams – įgyvendinti tam tikrus veiksmus pagal III priedą;
- (4) įrenginiams ir ES vežėjams – mokyti darbuotojus;
- (5) įrenginiams ir ES vežėjams – stebėti ir įrašuose užfiksuoti atitinkamus savo įgyvendinimo veiksmus, įskaitant, kai tinkama, taisomuosius veiksmus, kurių imamasi, ir apytikriai apskaičiuotus į aplinką patekusių granuliu kiekius, taip pat spręsti didelių su plastiko granulėmis susijusių incidentų ir avarių problemą;
- (6) ekonominės veiklos vykdytojams, kurie yra vidutinės ir didelės įmonės, eksploatuojančios įrenginius, kuriuose tvarkomų plastiko granuliu kiekis viršija 1 000 tonų per metus, atlikti metinį vidaus vertinimą, kartu taikant papildomas priemones, numatytas rizikos vertinimo plane pagal 1 priedą;
- (7) ekonominės veiklos vykdytojams, kurie yra vidutinės ir didelės įmonės, eksploatuojančios įrenginius, kuriuose tvarkomų plastiko granuliu kiekis viršija 1 000 tonų per metus, būti sertifikuotiems pagal 3 priede pateiktą pavyzdinę formą.

¹⁶ 1997 m. spalio 7 d. Tarybos sprendimas 98/249/EB dėl Konvencijos dėl šiaurės rytų Atlanto jūros aplinkos apsaugos sudarymo, OL L 104, 1998 4 3, p. 1–1.

Siekiant labiau sušvelninti poveikį MVI, pasiūlyme pateikiami mažesni reikalavimai jų įrenginiams, papildomi tiems, kurie jau numatyti pagal tinkamiausią politikos galimybę. Šie reikalavimai labai mažoms ir mažoms įmonėms, taip pat įrenginiams, kuriuose tvarkomų plastiko granulių kiekis nesiekia 1 000 tonų per metus, yra tokie:

- nėra prievolės atlikti trečiosios šalies sertifikavimą – vietoj reikia pateikti atitikties savideklaraciją, taip pat savideklaracijos galiojimas yra ilgesnis (penkeri metai);
- nėra prievolės atlikti vidaus vertinimus;
- nėra prievolės oficialiuose vadovybės posėdžiuose peržiūrėti atitikties vertinimus,
- nėra prievolės parengti informuotumo didinimo ir mokymo programą.

4 straipsnyje reikalaujama, kad visi ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai per 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo užtikrintų atitiktį jame nustatytiems reikalavimams. Taip pat reikalaujama, kad jie veiksmus vykdytų šia pirmumo tvarka: prevencija, kad granulės neišbyrėtų iš pirminės talpyklos; išbyrančių granulių sulaikymą, užtikrinant, kad jos nepatektų į aplinką, o paskutinis variantas, kai kitos galimybės išnaudotos, būtų išbyrėjusių arba į aplinką patekusių granulių išvalymas.

Ekonominės veiklos vykdytojams, kurie yra vidutinės įmonės, eksploatuojančios įrenginius, kuriuose tvarkomų plastiko granulių kiekis viršija 1 000 tonų per metus, bus taikomas šis mažesnis reikalavimas:

- sertifikavimas taikant ilgesnį pereinamąjį laikotarpį nei tas, kuris numatytas didelėms įmonėms, prieš pirmąjį sertifikavimą (36 mėnesiai vietoj 24), ir ilgesnis sertifikato galiojimas (ketveri metai vietoj trejų).

Vežėjams ir ne ES vežėjams, vežantiems plastiko granules, taip pat taikomi konkretūs reikalavimai atsižvelgiant į su granulėmis susijusias jų veiklos ypatumus.

6.3. Atitikties sistema

5 straipsnyje išsamiai nustatomos prievolės dėl sertifikavimo, kuris turi būti atliekamas veiklos vietos lygmeniu, kad nacionalinėms kompetentingoms institucijoms būtų lengviau atlikti atitikties patikras. Sertifikavimas (kurį atlikus išduodami atitikties sertifikatai, kaip apibūdinta 5 straipsnyje) laipsniškai įvedamas per tam tikrą laikotarpį. II priede pateikta atitikties sertifikato forma. Sertifikuotojas turi būti fizinis ar juridinis asmuo arba tokių asmenų asociacija ar grupė, įgiję licenciją atlikti vertinimą ir patvirtinimą pagal EMAS reglamentą, arba oficialiai akredituotos įstaigos, neturintys interesų konfliktų, turintys reikiamą kompetenciją, įrangą ir infrastruktūrą. 7 straipsnyje išdėstomos nuostatos, kurias sertifikuotojai turi atitikti, kad būtų valstybių narių akredituoti. Vertindami atitiktį sertifikuotojai turi atlikti patikras vietoje. Sertifikuotojai, išdavę sertifikatą, privalo apie tai pranešti kompetentingai institucijai, kuri turi tvarkyti atitinkamą registrą. Siekiant skaidrumo, toks registras turi būti viešai prieinamas interneto svetainėje.

Pagal 6 straipsnį ekonominės veiklos vykdytojai, kurie yra registruoti Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS), bus laikomi atitinkančiais reikalavimus ir todėl bus atleisti nuo prievolės gauti sertifikatą ir pranešti apie rizikos vertinimo plano atnaujinimą ir atitikties savideklaracijos galiojimo pratęsimą pagal šį reglamentą.

Ekonominės veiklos vykdytojai privalo pranešti kompetentingai institucijai apie savo atitikties savideklaracijas (kai taikytina). Kompetentingos institucijos privalo tvarkyti atitinkamą registrą ir šis, siekiant skaidrumo, turi būti viešai prieinamas interneto svetainėje.

6.4. Reikalavimų vykdymo užtikrinimo nuostatos

8 straipsnyje nustatoma, kad nacionalinėms kompetentingoms institucijoms tenka atsakomybė tikrinti, kaip ekonominės veiklos vykdytojai, vežėjai ir ne ES vežėjai laikosi Reglamento reikalavimų ir taisyklių. Jos turi atlikti aplinkosauginius tikrinimus ar kitokias patikras, atsižvelgdamos į sertifikuotojų ir ekonominės veiklos vykdytojų atsiųstą informaciją (savideklaracijas, rizikos vertinimo planus), taip pat nagrinėdamos fizinių ar juridinių asmenų ar organizacijų pateiktus skundus pagal 14 straipsnį. 8 straipsnyje taip pat nustatomos valstybių narių pareigos teikti ataskaitas, t. y. kas trejus metus Komisijai pateikti šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą.

4 straipsniu nacionalinėms kompetentingoms institucijoms suteikiama teisė reikalauti, kad ekonominės veiklos vykdytojai įgyvendintų papildomas priemones, jei tos, kurios nustatytos planuose ir įgyvendintos, būtų laikomos nepakankamomis. 9 straipsniu joms suteikiami įgaliojimai nurodyti ekonominės veiklos vykdytojams, ES vežėjams ir ne ES vežėjams didelių incidentų ir avarijų atvejais imtis tinkamų tolesnių priemonių. 10 straipsnyje nustatoma, kad kompetentingos institucijos turėtų būti įgalios duoti nurodymą sustabdyti veiklą tuo atveju, kai dėl reikalavimų nesilaikymo kyla tiesioginis pavojus žmonių sveikatai ar daromas didelis neigiamas poveikis aplinkai. 11 straipsnyje apibrėžiami tyrimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai. 15 straipsnyje apibrėžiamos valstybių narių prievolės, kurių jos turi laikytis nustatydamos savo sankcijų skyrimo tvarką dėl pažeidimų.

16 straipsniu dėl kompensacijų siekiama užtikrinti, kad jeigu būtų padaryta žalos sveikatai, kurios priežastis ar viena iš priežasčių būtų šio reglamento pažeidimas, suinteresuoti visuomenės nariai galėtų reikalauti kompensacijos ir gauti kompensaciją už tą žalą iš fizinių ar juridinių asmenų, atsakingų už tą pažeidimą, ir, kai aktualu, iš atitinkamų kompetentingų institucijų.

17 straipsniu nustatomas įgaliojimų delegavimas. 18 straipsnyje nustatomos deleguotųjų aktų priėmimo taisyklės.

6.5. Pagalba MVI

12 straipsniu užtikrinama, kad būtų imamasi iniciatyvų padėti granulių tiekimo grandinėje dalyvaujančioms MVI įgyvendinti Reglamentą. Visų pirma, Komisija turi parengti informuotumo didinimo ir mokymo medžiagą apie tinkamą šiame reglamente nustatytų reikalavimų įgyvendinimą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad šios įmonės galėtų gauti informacijos ir pagalbos šio reglamento laikymosi klausimais. Nedarant poveikio taikytinoms valstybės pagalbos taisyklėms, valstybių narių pagalbos forma gali būti finansinė parama, galimybė gauti finansavimą, specializuotas vadovų ir darbuotojų mokymas ir organizacinė ir techninė parama.

6.6. Standartizuota metodika

Nors plastiko granulių pateikimas į aplinką yra pastebimas, jų kiekis nėra reguliariai matuojamas. Reikalavimas kasmet pranešti apie apytikriai apskaičiuotą į aplinką patenkančių granulių kiekį pagal REACH reglamentą padės gauti daugiau informacijos apie granulių patekimą į aplinką. Vis dėlto pagal jį nenumatyta jokios į aplinką patenkančių granulių kiekio matavimo metodikos. 13 straipsnyje reikalaujama, kad Komisija prašytų Europos

standartizacijos organizacijų nustatyti į aplinką patenkančių granulių kiekio apskaičiavimo standartą.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**dėl plastiko granulių patekimo į aplinką prevencijos siekiant mažinti taršą mikroplastiku**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹⁷,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę¹⁸,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) mikroplastiko yra visur, jis yra patvarus ir nepaiso sienų. Jis daro žalą aplinkai ir yra potencialiai kenksmingas žmonių sveikatai. Mikroplastikas lengvai pernešamas oru, sausumos paviršiniais vandenimis ir vandenynų srovėmis, tad jo mobilumas yra padėtį sunkinantis veiksnys. Jo aptinkama dirvožemyje (įskaitant žemės ūkio paskirties žemę), ežeruose, upėse, upių žiotyse, paplūdimiuose, lagūnose, jūrose, vandenynuose ir atokuose, iki tol nepaliestuose regionuose, o jo buvimas dirvožemyje gali turėti poveikį dirvožemio savybėms ir sukelti dirvožemio pokyčius, neigiamai veikiančius kai kurių augalų augimą. Mikroplastiko poveikis jūros aplinkai yra išsamiai užfiksuotas dokumentuose. Į jūros aplinką patekusio mikroplastiko surinkti beveik neįmanoma; yra žinoma, kad jį ėda įvairūs organizmai ir gyvūnai, ir jis daro žalą biologinei įvairovei ir ekosistemoms. Plastiko granulių patvarumas vandens aplinkoje gali būti matuojamas dešimtmečiais ar dar ilgiau, o laukinių jūros gyvūnų, ypač jūrų paukščių ir jūrų vėžlių, nurytos plastiko granulės gali fiziškai pakenkti arba sukelti gyvūno žūtį. Mikroplastikas taip pat prisideda prie klimato kaitos kaip papildomas išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų šaltinis ir kaip spaudimo ekosistemoms veiksnys. Problemos dalis yra tai, kad mikroplastiko dalelės gali pernešti į jas įsigėrusias nuodingąsias medžiagas ar patogeninius mikroorganizmus. Į žmonių organizmą mikroplastikas patenka per orą ir vartojamą maistą. Didėjantis informuotumas apie mikroplastiko buvimą maisto grandinėje gali sumažinti vartotojų pasitikėjimą ir turėti ekonominių padarinių. Gali būti neigiamas ekonominis poveikis tokiai veiklai kaip komercinė žvejyba ir žemės ūkis, taip pat rekreacinė veikla ir turizmas vietovėse, paveiktose į aplinką patekusio mikroplastiko;

¹⁷ OL C , , p. .

¹⁸ OL C , , p. .

- (2) Komisijos vyriausiųjų mokslinių patarėjų grupė savo nuomonėje dėl taršos mikroplastiku keliamos rizikos aplinkai ir sveikatai pažymėjo, kad „yra rimtų priežasčių sunerinti ir imtis atsargumo priemonių“¹⁹;
- (3) į aplinką patenkančios plastiko granulės yra trečias didžiausias netyčia į aplinką patenkančio mikroplastiko šaltinis Sąjungoje; į aplinką jų patenka dėl netinkamos tvarkymo praktikos visais tiekimo grandinės etapais, įskaitant gamybą, perdirbimą, platinimą, vežimą, įskaitant vežimą jūrų transportu, ir kitas logistikos operacijas. Todėl, siekiant užtikrinti visų tvarkant plastiko granules dalyvaujančių ekonominės veiklos vykdytojų išsipareigojimą užkirsti kelią plastiko granuliu patekimui į aplinką, labai svarbus į tiekimo grandinę orientuotas požiūris. Nuo 2015 m. Europos plastiko gamybos pramonėje, savanoriškai išsipareigojant, vis daugiau taikoma tarptautinė programa „Operation Clean Sweep®“ (OCS). Pagal šią programą kiekviena granules gaminanti ar tvarkanti įmonė pripažįsta, kad labai svarbu visiškai užkirsti kelią granuliu patekimui į aplinką, ir išsipareigoja taikyti geriausią praktiką. Nors prie OCS prisijungę subjektai apskritai gerai supranta tokią praktiką, ji nėra visapusiškai įdiegta. Plastiko pramonė vis dar nedaug dalyvauja šioje programoje;
- (4) daugelyje pasaulio regionų kyla susirūpinimas dėl taršos mikroplastiku poveikio aplinkai ir galimo poveikio žmonių sveikatai. Kai kurios valstybės narės patvirtino arba pasiūlė tam skirtų priemonių. Vis dėlto skirtingi nacionaliniai apribojimai gali kliudyti veikti vidaus rinkai;
- (5) siekdama spręsti taršos plastiku problemą Komisija 2018 m. sausio mėn. priėmė komunikatą „Europinė plastikų strategija“²⁰, kuriame pripažino mikroplastiko keliamą riziką ir paragino novatoriškais sprendimais kovoti su tarša mikroplastiku iš įvairių šaltinių. Šis išsipareigojimas atnaujintas 2019 m. gruodžio mėn. patvirtinus Europos žaliajį kursą, 2020 m. kovo mėn. – naują Žiedinės ekonomikos veiksmų planą²¹ ir 2021 m. gegužės mėn. – Nulinės taršos veiksmų planą²². Pastarajame plane vienas iš tikslų iki 2030 m. yra 30 proc. sumažinti mikroplastiko, patenkančio į aplinką, kiekį;
- (6) Komisijos reglamentu (ES) 2023/2055²³ taršos mikroplastiku problema sprendžiama nustatant sąmoningai pridedamo į gaminius mikroplastiko tiekimo rinkai apribojimą (toliau – apribojimas), nes nemaža tarša mikroplastiku susidaro dėl pačių sintetinių polimerų mikrodalelių naudojimo arba sąmoningo jų pridėjimo į gaminius ir ši tarša kelia nepriimtina riziką aplinkai;
- (7) Konvencijos dėl šiaurės rytų Atlanto jūros aplinkos apsaugos (OSPAR) šalys 2021 m. priėmė neprivalomą Rekomendaciją Nr. 2021/06²⁴, kuria siekiama mažinti į jūrų aplinką patenkančių plastiko granuliu kiekį skatinant visoje plastiko tiekimo grandinėje laiku parengti ir įgyvendinti veiksmingus ir nuoseklius granuliu patekimo į aplinką prevencijos standartus ir sertifikavimo sistemas. Tarptautinė jūrų organizacija

¹⁹ [Mokslinė nuomonė dėl taršos mikroplastiku keliamos rizikos aplinkai ir sveikatai](#), 2019 m. balandžio mėn.

²⁰ COM(2018) 28 *final*.

²¹ COM(2020) 98 *final*, 2020 m.

²² COM(2021) 400 *final*.

²³ 2023 m. rugsėjo 25 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/2055, kuriuo dėl sintetinių polimerų mikrodalelių iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) XVII priedas (OL L 238, 2023 9 27, p. 67).

²⁴ [OSPAR rekomendacija Nr. 2021/06 dėl plastiko granuliu, patenkančių į jūros aplinką, kiekio mažinimo](#)

tiria galimas priemonės, kuriomis būtų iki minimumo sumažinta su plastiko granulių vežimu jūrų transportu susijusi rizika;

- (8) Sąjungos pasiūlyme pagal Jungtinių Tautų aplinkos programą, pateiktame rengiantis Tarpyvyriausybinių derybų dėl tarptautinio teisiškai privalomo dokumento dėl taršos plastiku komiteto antrajai sesijai (INC-2)²⁵, Sąjunga ir jos valstybės narės pabrėžė, kad reikia į būsimąjį aktą įtraukti priemones, kuriomis būtų mažinamas netyčia į aplinką patenkančio mikroplastiko kiekis;
- (9) nepaisant Sąjungos teisės aktų dėl atliekų, taršos, jūrą teršiančių šiukšlių ir taršos cheminėmis medžiagomis prevencijos, konkrečių Sąjungos taisyklių dėl granulių patekimo į aplinką, kaip taršos mikroplastiku šaltinio, visoje tiekimo grandinėje prevencijos nėra. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB²⁶ nustatyti pagrindiniai atliekų tvarkymo principai ir bendrosios valstybių narių prievolės imtis atliekų susidarymo prevencijos priemonių. Tos bendrosios prievolės turėtų būti papildytos konkrečiais aspektais ir reikalavimais, susijusiais su atsargumu tvarkant plastiko granules, kad jos netaptų atliekomis;
- (10) pramoniniu mastu vykdoma polimerinių medžiagų gamyba patenka į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/75/ES²⁷ taikymo sritį, tačiau kita veikla, tokia kaip granulių tolesnis apdirbimas, vežimas ar sandėliavimas, paprastai vykdoma mažųjų ir vidutinių įmonių, į tos direktyvos taikymo sritį nepatenka. Be to, 2007 m. rugpjūčio mėn. Geriausių prieinamų gamybos būdų informaciniame dokumente, skirtame polimerų gamybai²⁸, parengtame pagal Tarybos direktyvą 96/61/EB²⁹ dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės, konkreti granulių patekimo į aplinką problema nesprenžiamą;
- (11) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/56/EB³⁰ numatyta mikrošiukšlių, įskaitant mikroplastiką, poveikio pakrančių ir jūrų aplinkai stebėseną ir vertinimą. Šiuo metu rengiamas pirmųjų jūros taršos šiukšlėmis stebėsenos gairių atnaujinimas atsižvelgiant į suderintas metodikas, skirtas, be kita ko, plastiko granulių buvimui ir pasiskirstymui pakrantėje stebėti. Tačiau Direktyvoje 2008/56/EB nėra konkrečių reikalavimų dėl granulių patekimo į aplinką prevencijos ar mažinimo taršos šaltinyje;
- (12) Komisijos reglamente (ES) 2023/2055 sintetinių polimerų mikrodalelių, skirtų naudoti pramoniniuose objektuose, t. y. plastiko granulių, patekimas į aplinką vertinamas kaip išvengiamas dalykas. Dėl šio patekimo į aplinką nustatomas reikalavimas kasmet pranešti įvertintą patekusio į aplinką mikroplastiko kiekį. Nors ir trūksta metodikos į aplinką patenkančiam granulių kiekiui įvertinti, dėl šio reikalavimo ateityje padaugės informacijos apie jų kiekį ir pagerės informacijos, renkamos siekiant įvertinti dėl šio mikroplastiko kylančią riziką, kokybę;

²⁵ UNEP, [ES pasiūlymas rengiantis sesijai](#), pateiktas prieš Tarpyvyriausybinių derybų dėl tarptautinio teisiškai privalomo dokumento dėl taršos plastiku komiteto antrąją sesiją, 2023 m.

²⁶ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).

²⁷ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

²⁸ https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/2019-11/pol_bref_0807.pdf

²⁹ 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyva 96/61/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (OL L 257, 1996 10 10, p. 26).

³⁰ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (Jūrų strategijos pagrindų direktyva) (OL L 164, 2008 6 25, p. 19).

- (13) siekiant užtikrinti, kad plastiko granulės būtų saugiai ir atsakingai tvarkomos visuose tiekimo grandinės etapuose, taigi būtų išvengta jų patekimo į aplinką, būtina nustatyti reikalavimus dėl plastiko granulių tvarkymo visoje tiekimo grandinėje, įskaitant gamybą, visų gamybai reikalingų medžiagų paruošimą ir sumaišymą, tolesnį apdirbimą, atliekų tvarkymą ir grąžinamąjį perdirbimą, platinimą, perpakavimą, vežimą, sandėliavimą ir cisternų valymą valymo punktuose;
- (14) tokiuose reikalavimuose turėtų būti atsižvelgiama į tarptautiniu mastu rekomenduojamą gerąją tvarkymo praktiką ir į jau esamus Sąjungoje pramonės nustatytus plastiko granulių tvarkymo reikalavimus;
- (15) ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai turėtų įgyvendinti plastiko granulių tvarkymo reikalavimus laikydamiesi veiksmų pirmumo tvarkos, pagal kurią pagrindinis tikslas – išvengti granulių patekimo į aplinką – yra aukščiausias prioritetas. Todėl pirmasis žingsnis turėtų būti plastiko granulių išbyrėjimo iš pirminės talpyklos prevencija jas įprastai tvarkant, taip sumažinant granulių išbyrėjimo riziką iki minimumo, be kita ko, vengiant bet kokio nebūtino tvarkymo (pvz., sumažinant perkrovimo taškų skaičių) ir naudojant nepraduriamas pakuotes; paskesnis žingsnis yra išbyrančių granulių sulaikymas, užtikrinant, kad jos nepatektų į aplinką, o paskutinis žingsnis – galiausiai atliekamas granulių, kurios išbyrėjo ar pateko į aplinką, surinkimas;
- (16) nors siekiama, kad visi ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai vykdytų plastiko granulių patekimo į aplinką prevenciją, labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių prievolės turėtų būti pritaikytos siekiant sumažinti joms tenkančią naštą;
- (17) įrenginių, kuriuose tvarkomos plastiko granulės, ir jas vežančių vežėjų registravimas yra būtinas siekiant užtikrinti kiekvienoje valstybėje narėje tvarkomų ir vežamų plastiko granulių atsekamumą ir kad kompetentingos institucijos galėtų efektyviai atlikti atitikties patikras;
- (18) plastiko granulių patekimo į aplinką prevencijos tikslu ekonominės veiklos vykdytojai turėtų parengti, įgyvendinti ir nuolat atnaujinti rizikos vertinimo planą, kuriame būtų nustatytas granulių išbyrėjimo ir patekimo į aplinką potencialas ir, visų pirma, būtų dokumentuota speciali įranga ir procedūros, skirtos tam, kad granulės nepatektų į aplinką, o patekusios būtų sulaikytos ir surinktos, atsižvelgiant į įrenginio dydį ir veiklos mastą;
- (19) siekiant, kad kompetentingos institucijos galėtų patikrinti atitiktį rizikos vertinimo plano reikalavimams, ekonominės veiklos vykdytojai turėtų pateikti kompetentingai institucijai savo parengtą rizikos vertinimo planą kartu su atitikties savideklaracija;
- (20) ekonominės veiklos vykdytojai turėtų turėti galimybę rinktis diegti konkrečią įrangą arba atlikti norimą procedūrą. Vis dėlto kompetentingos institucijos, tikrindamos atitiktį, turėtų turėti galimybę reikalauti, kad ekonominės veiklos vykdytojai iš dalies pakeistų rizikos vertinimo planą, be kita ko, per tam tikrą laikotarpį imdamiesi bet kurių iš šiame reglamente nurodytų veiksmų, kad užtikrintų tinkamą šio reglamento reikalavimų įgyvendinimą;
- (21) ekonominės veiklos vykdytojai turėtų užfiksuoti per metus patenkančių į aplinką granulių kiekio įvertį kartu su bendro tvarkomo kiekio duomenimis, kad būtų galima įvertinti kiekvieno įrenginio rizikos vertinimo plano tinkamumą. Siekiant mažinti ekonominės veiklos vykdytojams tenkančią naštą, informacija apie patenkančio į aplinką granulių kiekio įverčius gali būti naudojama vykdant informacijos teikimo reikalavimą pagal Komisijos reglamentą (ES) 2023/2055;

- (22) vežėjai dėl jų veiklos specifikos neturėtų būti įpareigoti vykdyti rizikos vertinimo planą. Vietoj to iš jų turėtų būti reikalaujama, kad jie imtųsi realių priemonių, kad granulės neišbyrėtų ir nepatektų į aplinką, o į ją patekusios būtų sulaikytos ir surinktos. Šios priemonės turėtų būti kompetentingų institucijų patikrinamos, visų pirma per vežimo procesą;
- (23) norint sėkmingai įgyvendinti plastiko granulių patekimo į aplinką prevencijos veiksmus reikalingas visapusiškas ekonominės veiklos vykdytojų, ES vežėjų ir ne ES vežėjų darbuotojų bendradarbiavimas ir įsipareigojimas. Iš ekonominės veiklos vykdytojų ir ES vežėjų turėtų būti reikalaujama, kad jie savo darbuotojus mokytų, kaip tinka pagal darbuotojų konkrečias funkcijas ir pareigas, kad būtų įsitikinta, jog jie žino apie reikiamą įrangą ir geba ja naudotis, ir būtų atliekamos procedūros, reikalingos atitiktis šiame reglamente nustatytiems reikalavimams užtikrinti. Iš ekonominės veiklos vykdytojų ir ES vežėjų taip pat turėtų būti reikalaujama, kad jie stebėtų ir savo įrašuose užfiksuotų atitinkamus veiksmus, kuriais įgyvendinami šiame reglamente nustatyti reikalavimai, pavyzdžiui, naujų surinkimo įtaisų įrengimą. Jie, kai tinkama, turėtų imtis taisomųjų veiksmų, įskaitant, kai būtina, įdiegtos įrangos ir procedūrų tobulinimą;
- (24) vidutinėse ir didelėse įmonėse, eksploatuojančiose įrenginius, kuriuose tvarkomų plastiko granulių kiekis viršija 1 000 tonų, granulių patekimo į aplinką rizika gali būti didesnė. Dėl šios priežasties iš šių įmonių turėtų būti reikalaujama, kad jos įgyvendintų papildomus veiksmus dėl kiekvieno įrenginio, pavyzdžiui, atliktų metinį vidaus vertinimą ir patvirtintų mokymo programą pagal konkrečius mokymo poreikius ir specifiką. Be to, šių įmonių atitiktis šiame reglamente nustatytiems reikalavimams turėtų būti įrodoma gaunant sertifikuotojų išduotą sertifikatą ir pratęsiant jo galiojimą. Šie sertifikuotojai gali būti akredituoti atitikties vertinimo įstaiga arba aplinkosaugos vertintojas, turintis leidimą atlikti vertinimą ir patvirtinimą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009³¹ dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo. Siekiant užtikrinti vienodą informaciją, sertifikatas turėtų būti specialios formos;
- (25) iš labai mažų ir mažų įmonių, taip pat vidutinių ir didelių įmonių, eksploatuojančių įrenginius, kuriuose tvarkomų plastiko granulių kiekis nesiekia 1 000 tonų, turėtų būti reikalaujama atitikties savideklaracijos. Joms taip pat turėtų būti suteikta pakankamai laiko atitiktis reikalavimams įrodyti;
- (26) siekiant, kad kompetentingos institucijos galėtų efektyviau tikrinti atitiktį reikalavimams pagal šį reglamentą, sertifikuotojai turėtų pranešti kompetentingoms institucijoms apie savo vertinimų rezultatus. Sertifikatai neturėtų iš anksto nulemti kompetentingų institucijų atliekamo atitikties vertinimo rezultato;
- (27) ekonominės veiklos vykdytojai, norėdami būti registruoti EMAS, privalo laikytis aplinkos apsaugos teisės aktų, įskaitant šį reglamentą. Taigi, turėtų būti laikoma, kad EMAS registruoti ekonominės veiklos vykdytojai laikosi šiame reglamente nustatytų reikalavimų, jeigu aplinkosaugos vertintojas yra įvertinęs, kad šiame reglamente nustatyti reikalavimai yra įtraukti į jų aplinkosaugos vadybos sistemą ir įgyvendinti. Todėl šie ekonominės veiklos vykdytojai turėtų būti atleidžiami nuo sertifikavimo ir

³¹ 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB (OL L 342, 2009 12 22, p. 1).

pranešimo kompetentingoms institucijoms prievolių, kai atnaujinama savideklaracijas ir rizikos vertinimus;

- (28) kompetentingos institucijos turėtų tikrinti, kaip ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai laikosi prievolių pagal šį reglamentą, prireikus remdamosi sertifikavimo arba savideklaracijų išvadomis, pagrįstomis aplinkosauginiais tikrinimais ar kitomis tikrinimo priemonėmis, pagal rizika grindžiamą požiūrį. Tikrinimai turėtų būti, kai įmanoma, derinami su pagal kitus Sąjungos teisės aktus privalomais tikrinimais. Kompetentingos institucijos turėtų teikti Komisijai informaciją apie šio reglamento įgyvendinimą;
- (29) siekiant kuo labiau sumažinti bet kokio masto plastiko granulių patekimo į aplinką poveikį, ekonominės veiklos vykdytojas, ES vežėjas ir ne ES vežėjas turėtų imtis būtinų priemonių, kad būtų vėl pradėta laikytis reikalavimų. Reikalaujami taisomieji veiksmai turėtų būti proporcingi nustatytam pažeidimui ir tikėtinam žalingam jo poveikiui aplinkai. Kompetentingos institucijos, aptikusios šio reglamento pažeidimą, turėtų apie aptiktą pažeidimą pranešti atitinkamam ekonominės veiklos vykdytojui, ES vežėjui ar ne ES vežėjui ir reikalauti, kad būtų imtasi taisomųjų priemonių, kuriomis būtų vėl užtikrinta atitiktis reikalavimams;
- (30) kompetentingos institucijos turėtų turėti bent minimalius tikrinimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimus, kad galėtų užtikrinti šio reglamento laikymąsi, greičiau ir efektyviau bendradarbiauti tarpusavyje ir atgrasyti ekonominės veiklos vykdytojus, ES vežėjus ir ne ES vežėjus nuo šio reglamento pažeidimų. Tie įgaliojimai turėtų būti pakankami, kad būtų galima įveikti vykdymo užtikrinimo sunkumus ir neleisti, kad reikalavimų nesilaikantys ekonominės veiklos vykdytojai naudotųsi vykdymo užtikrinimo sistemos spragomis, perkeldami veiklą į valstybes nares, kurių kompetentingos institucijos turi mažiau pajėgumų kovoti su neteisėta praktika;
- (31) kompetentingos institucijos turėtų gebėti naudoti visus tiriamo atvejo faktus ir aplinkybes kaip įrodymus savo atliekamo tikrinimo tikslais;
- (32) granulių tiekimo grandinėje dalyvaujančios labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės (MVI) turėtų laikytis atitinkamų šiame reglamente nustatytų prievolių, tačiau laikantis kai kurių prievolių joms gali tekti patirti proporcingai didesnių išlaidų ir sunkumų. Komisija turėtų didinti ekonominės veiklos vykdytojų ir vežėjų informuotumą apie būtinybę (iš)vengti granulių patekimo į aplinką. Be to, Komisija turėtų parengti mokomąją medžiagą, kuri jiems padėtų atlikti savo prievoles, visų pirma susijusias su rizikos vertinimo reikalavimais. Valstybės narės turėtų suteikti galimybę gauti su prievolių ir rizikos vertinimo reikalavimų laikymusi susijusios informacijos ir pagalbos. Valstybių narių teikiama pagalba galėtų apimti techninę ir finansinę paramą, taip pat specializuotą mokymą, skirtą MVI. Valstybių narių veiksmų turėtų būti imamasi laikantis taikytinų valstybės pagalbos taisyklių;
- (33) siekiant sudaryti sąlygas į aplinką patenkančių granulių kiekį vertinti vienodai, būtina turėti standartizuotą metodiką, nustatytą darniuoju standartu, priimamu pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1025/2012³²;

³² 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB (OL L 316, 2012 11 14, p. 12–33).

- (34) Reglamente (ES) Nr. 1025/2012 numatyta prieštaravimo darniesiems standartams procedūra, taikoma, kai tie standartai neviseškai atitinka šiame reglamente nustatytus reikalavimus;
- (35) siekdamas užtikrinti, kad šio reglamento tikslai būtų pasiekti ir reikalavimų vykdymas būtų veiksmingai užtikrintas, valstybės narės turėtų paskirti savo kompetentingas institucijas, atsakingas už šio reglamento taikymą ir vykdymo užtikrinimą. Tais atvejais, kai valstybės narės teritorijoje yra ne viena, o daugiau paskirtų kompetentingų institucijų, siekdama užtikrinti, kad kompetentingų institucijų pareigos būtų veiksmingai atliekamos, valstybė narė turėtų užtikrinti glaudų bendradarbiavimą tarp visų paskirtų kompetentingų institucijų;
- (36) siekdamas užtikrinti reikalavimų laikymąsi kompetentingos institucijos taip pat turėtų imtis reikiamų veiksmų, įskaitant tikrinimus ir svarstymus, kai turi aktualios informacijos, įskaitant pagrįstus trečiųjų asmenų pateiktus skundus, ir remdamosi ta informacija. Skundą teikiantys tretieji asmenys turėtų gebėti įrodyti, kad turi pakankamą interesą, arba pareikšti apie teisės pažeidimą;
- (37) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad dėl bet kokių priemonių, kurių imasi jų kompetentingos institucijos pagal šį reglamentą, būtų taikomos veiksmingos teisminės teisių gynimo priemonės pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos³³ 47 straipsnį. Pagal nusistovėjusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką asmens teisių, turimų pagal Sąjungos teisę, teisminę apsaugą turi užtikrinti valstybių narių teismai. Be to, Europos Sąjungos sutarties 19 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės suteiktų teisių gynimo priemonių, kurios būtų pakankamos veiksmingai teisminei apsaugai užtikrinti srityse, kurios yra reglamentuojamos Sąjungos teisės. Šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visuomenei, įskaitant fizinius ar juridinius asmenis pagal šį reglamentą, būtų suteikta teisė kreiptis į teismą laikantis įsipareigojimų, kuriuos valstybės narės prisiėmė kaip JT Europos ekonomikos komisijos (JT EEK) 1998 m. birželio 25 d. Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvencija)³⁴ šalys;
- (38) siekdamas užtikrinti, kad ekonominės veiklos vykdytojai būtų veiksmingai atgrasomi nuo šiame reglamente nustatytų reikalavimų nesilaikymo, valstybės narės turėtų nustatyti taisyklės dėl sankcijų, taikytinų už šio reglamento pažeidimus, ir užtikrinti, kad tos taisyklės būtų įgyvendinamos. Numatomos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Kad būtų lengviau nuosekliai taikyti sankcijas, būtina nustatyti bendrus kriterijus, pagal kuriuos būtų nustatomas sankcijų, taikytinų pažeidimo atveju, pobūdis ir dydis. Tie kriterijai turėtų apimti, *inter alia*, pažeidimo pobūdį ir sunkumą, taip pat dėl pažeidimo gautą ekonominę naudą, siekiant užtikrinti, kad už pažeidimą atsakingi asmenys tos naudos netektų;
- (39) nustatydamas sankcijas ir priemones, taikytinas dėl pažeidimų, valstybės narės turėtų numatyti, kad, atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, baudų dydis turėtų būti toks, kad reikalavimų nesilaikantis ekonominės veiklos vykdytojas, ES vežėjas ar ne ES vežėjas faktiškai netektų ekonominės naudos, gautos dėl šiuo reglamentu nustatytų prievolių nesilaikymo, įskaitant pakartotinių pažeidimų atvejais gautą naudą. Pažeidimo sunkumas turėtų būti pagrindinis kriterijus, pagal kurį vykdymo užtikrinimo

³³ OL C 326, 2012 10 26, p. 391–407: OL C 326, 2012 10 26, p. 391–407.

³⁴ <https://unece.org/environment-policy/public-participation/aarhus-convention/text>

institucijos imtūsi priemonių. Juridinio asmens padaryto pažeidimo atveju maksimalus baudų dydis turėtų sudaryti ne mažiau kaip 4 proc. jo metinės ekonominės apyvartos toje valstybėje narėje;

- (40) tais atvejais, kai dėl šio reglamento pažeidimo padaroma žalos žmonių sveikatai, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nukentėję asmenys galėtų reikalauti kompensacijos ir gauti kompensaciją už šią žalą iš atitinkamų fizinių ar juridinių asmenų ir, kai tinkama, iš atitinkamų kompetentingų institucijų, atsakingų už pažeidimą. Tokiomis kompensavimo taisyklėmis padedama siekti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 191 straipsnyje nustatytų tikslų išlaikyti, apsaugoti ir gerinti aplinkos kokybę ir apsaugoti žmonių sveikatą. Jomis taip pat remiamos teisės į gyvybę, asmens neliečiamybę ir sveikatos priežiūrą, nustatytos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 2, 3 ir 35 straipsniuose, ir teisė į veiksmingą teisinę gynybą, nustatyta Chartijos 47 straipsnyje. Be to, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB³⁵ privatiems asmenims nesuteikta teisės į kompensaciją dėl žalos aplinkai ar dėl neišvengiamos tokios žalos grėsmės;
- (41) siekiant užtikrinti, kad fiziniai asmenys galėtų ginti savo teises, nukreiptas prieš žalą sveikatai, kuri galėtų būti padaryta pažeidus šį reglamentą, ir taip garantuoti veiksmingesnį jo vykdymo užtikrinimą, nevyriausybinėms organizacijoms, skatinančioms žmonių sveikatos ar aplinkos apsaugą, taip pat skatinančioms vartotojų apsaugą, ir atitinkančioms nacionalinės teisės reikalavimus, kaip suinteresuotos visuomenės narės turėtų būti suteikiami įgaliojimai nukentėjusiojo vardu arba jį remiant, kaip tai nustato valstybė narė, dalyvauti procesiniuose veiksmuose, nedarant poveikio nacionalinėms procesinėms taisyklėms dėl atstovavimo ir gynybos teismuose. Valstybės narės paprastai turi procesinę autonomiją užtikrinti veiksmingą teisių gynimą Sąjungos teisės pažeidimų atvejais, laikydamosi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų. Tačiau patirtis rodo, kad nors yra labai daug epidemiologinių taršos, visų pirma oro taršos, neigiamo poveikio gyventojų sveikatai įrodymų, nukentėjusiems asmenims yra sunku pagal procesines taisykles dėl įrodinėjimo pareigos, paprastai taikomas valstybėse narėse, įrodyti priežastinį ryšį tarp patirtos žalos ir pažeidimo. Todėl tokiais atvejais taikytiną įrodinėjimo pareigą būtina pritaikyti. Kai asmuo gali pateikti pakankamai patikimų įrodymų, kuriais remiantis galima daryti prielaidą, kad šio reglamento pažeidimas yra asmens sveikatai padarytos žalos priežastis arba labai prisidėjo prie tokios žalos, atsakovas, norėdamas išvengti atsakomybės, tokią prezumpciją turėtų paneigti;
- (42) siekiant atsižvelgti į technikos pažangą ir mokslo raidą, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais būtų iš dalies keičiami priedai. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros³⁶ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos

³⁵ 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004 4 30, p. 56).

³⁶ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

- (43) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai dėl informacijos apie šio reglamento įgyvendinimą teikimo;
- (44) siekiant suteikti ekonominės veiklos vykdytojams, ES vežėjams ir ne ES vežėjams pakankamai laiko prisitaikyti prie šiame reglamente nustatytų reikalavimų, jo taikymas turėtų būti atidėtas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

- 1. Šiuo reglamentu nustatomi plastiko granulių tvarkymo visuose tiekimo grandinės etapuose įpareigojimai, kad būtų išvengta jų patekimo į aplinką.
- 2. Šis reglamentas taikomas šiems subjektams:
 - (a) ekonominės veiklos vykdytojams, kurie praėjusiais kalendoriniais metais Sąjungoje tvarkė daugiau kaip 5 tonas plastiko granulių;
 - (b) ES vežėjams ir ne ES vežėjams, gabenantiems plastiko granules Sąjungoje.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- (a) plastiko granulė – nedidelė polimerų turinčios formuojamos medžiagos masė, iš anksto suformuotų santykinai vienodų matmenų toje pačioje partijoje, naudojama kaip žaliava plastikinių gaminių gamybos operacijose;
- (b) išbyrėjimas – vienkartinis plastiko granulių išbyrėjimas iš pirminės talpos;
- (c) patekimas į aplinką – vienkartinis arba ilgalaikis plastiko granulių patekimas į aplinką iš įrenginio ribų arba iš plastiko granules vežančių kelių transporto priemonių, geležinkelio vagonų ar vidaus vandenų laivų;
- (d) įrenginys – patalpos, struktūra, aplinka ar vieta, kurioje vykdoma viena ar daugiau ekonominės veiklos rūšių, susijusių su plastiko granulių tvarkymu;
- (e) ekonominės veiklos vykdytojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris eksploatuoja arba kontroliuoja įrenginį arba jo dalį arba, jei tai numatyta nacionalinės teisės aktuose, kuriam yra suteikti ekonominiai įgaliojimai spręsti įrenginio techninius klausimus;

- (f) ES vežėjas – valstybėje narėje įsisteigęs fizinis arba juridinis asmuo, kurio ekonominė veikla apima plastiko granulių vežimą kelių transporto priemonėmis, geležinkelio vagonais arba vidaus vandenų laivais;
- (g) ne ES vežėjas – trečiojoje šalyje įsisteigęs fizinis arba juridinis asmuo, kurio Sąjungoje vykdoma ekonominė veikla apima plastiko granulių vežimą kelių transporto priemonėmis, geležinkelio vagonais arba vidaus vandenų laivais;
- (h) labai maža, mažoji ar vidutinė įmonė – labai maža, mažoji ar vidutinė įmonė, apibrėžta Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB³⁷ priede;
- (i) didelė įmonė – įmonė, kuri nėra labai maža, mažoji ar vidutinė įmonė;
- (j) kompetentinga institucija – institucija arba įstaiga, valstybės narės paskirta pagal šį reglamentą tenkantiems įpareigojimams vykdyti;
- (k) sertifikuotojas – bet kuris iš šių subjektų:
 - i) atitikties vertinimo įstaiga, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 765/2008³⁸ 2 straipsnio 13 dalyje, arba bet kuri kita tokių įstaigų asociacija ar grupė, akredituota pagal šį reglamentą;
 - ii) aplinkosaugos vertintojas, apibrėžtas Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 2 straipsnio 20 dalies b punkte;
- (l) atitikties vertinimas – procesas, per kurį nustatoma, ar įrenginys atitinka taikytinas šio reglamento ir juo remiantis priimtų deleguotųjų aktų taisykles.

3 straipsnis

Bendri įpareigojimai

1. Ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai užtikrina, kad būtų (iš)vengiama plastiko granulių patekimo į aplinką. Jei jų patenka į aplinką, ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai nedelsdami imasi veiksmų išbyrėjusioms granulėms surinkti.
2. Ekonominės veiklos vykdytojai ir ES vežėjai kompetentingos institucijos nustatytu būdu jai praneša atitinkamai apie kiekvieną jų eksploatuojamą įrenginį ir apie plastiko granulių gabenimą.
3. Ekonominės veiklos vykdytojai ir ES vežėjai valstybės narės, kurioje jie yra įsisteigę, kompetentingoms institucijoms praneša apie visus reikšmingus jų įrenginių ir veiklos, susijusios su plastiko granulių tvarkymu, pokyčius, įskaitant esamo įrenginio uždarymą.
4. Kompetentingos institucijos sukuria ir tvarko viešą registrą, kuriame kaupiama pagal 3 ir 4 dalis gauta informacija.

4 straipsnis

³⁷ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių apibrėžties (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

³⁸ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 765/2008, nustatantis akreditavimo reikalavimus ir panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 339/93 (OL L 218, 2008 8 13, p. 30).

Plastiko granulių tvarkymo įpareigojimai

1. Ekonominės veiklos vykdytojai imasi šių veiksmų:
 - (a) atsižvelgdami į įrenginio pobūdį ir dydį, taip pat į operacijų mastą, pagal I priedą parengia kiekvieno įrenginio rizikos vertinimo planą;
 - (b) įdiegia įrangą ir įgyvendina procedūras, aprašytas a punkte nurodytame rizikos vertinimo plane;
 - (c) a punkte nurodytą rizikos vertinimo planą pateikia valstybės narės, kurioje yra įrenginys, kompetentingai institucijai kartu su atitikties savideklaracija, parengta pagal II priede pateiktą pavyzdį.

Ekonominės veiklos vykdytojai rizikos vertinimo planą nuolat atnaujiną, visų pirma atsižvelgdami į trūkumus, nustatytus per plastiko granulių tvarkymo patirtį, ir šį planą pateikia kompetentingoms institucijoms joms paprašius.

2. Ekonominės veiklos vykdytojai, kurie yra vidutinės arba didelės įmonės ir kurie eksploatuoja įrenginius, kuriuose praėjusiais kalendoriniais metais buvo tvarkoma mažiau kaip 1 000 tonų plastiko granulių, arba ekonominės veiklos vykdytojai, kurie yra labai mažos arba mažosios įmonės, atnaujintą kiekvieno įrenginio rizikos vertinimo planą ir atnaujintą atitikties savideklaraciją kompetentingai institucijai pateikia kas penkerius metus nuo ankstesnio pateikimo.
3. Kompetentingos institucijos gali pareikalauti, kad ekonominės veiklos vykdytojai imtųsi šių veiksmų:
 - (a) pakeistų rizikos vertinimo planus, apie kuriuos pranešta pagal 1 ir 2 dalis, taip, kad būtų užtikrinta veiksminga plastiko granulių patekimo į aplinką prevencija arba, jei reikia, kad jos būtų sulaikytos, o išbyrėjęs kiekis būtų surinktas, ir kad būtų laikomasi I priedo reikalavimų;
 - (b) laiku įgyvendintų atitinkamus I priede išvardytus veiksmus.
4. Kompetentingos institucijos sukuria, tvarko ir atnaujiną registrą, kuriame laikomi rizikos vertinimo planai ir atitikties savideklaracijos, pateikti pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis. Registras turi būti viešai prieinamas interneto svetainėje.
5. ES vežėjai ir ne ES vežėjai užtikrina, kad atliekant pakrovimo, iškrovimo, vežimo, valymo ir priežiūros operacijas būtų įgyvendinami III priede išdėstyti veiksmai.
6. Ekonominės veiklos vykdytojai pagal I priedą parengtame rizikos vertinimo plane nustatytus veiksmus, o ES vežėjai ir ne ES vežėjai III priede nustatytus veiksmus įgyvendina šia prioritetine tvarka:
 - (a) išbyrėjimo prevencijos veiksmai,
 - (b) išbyrėjimo sulaikymo veiksmai, kuriais siekiama, kad plastiko granulės nepatektų į aplinką,
 - (c) išbyrėjusių arba į aplinką patekusių granulių išvalymo veiksmai.
7. Ekonominės veiklos vykdytojai ir ES vežėjai įpareigojami:
 - (a) užtikrinti, kad jų darbuotojų parengimas atitiktų jų konkrečias funkcijas ir pareigas, kad jie būtų informuoti apie atitinkamą įrangą bei gebėtų ja naudotis ir vykdyti procedūras, nustatytas siekiant užtikrinti atitiktį šiam reglamentui;

- (b) saugoti įrašus apie veiksmus, kurių imtasi siekiant įvykdyti šiame straipsnyje nustatytus įpareigojimus;
- (c) registruoti apytikriai apskaičiuotą metinį į aplinką patekusių plastiko granulių kiekį ir bendrą per metus sutvarkytų plastiko granulių kiekį.

Ekonominės veiklos vykdytojai pirmos pastraipos c punkte nurodytų į aplinką patekusių granulių kiekius apskaičiuoja praėjus šešiams mėnesiams nuo atitinkamo darniojo standarto paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba nuo šio reglamento 13 straipsnio 2 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto taikymo pradžios dienos pagal 13 straipsnyje nurodytą standartizuotą metodiką.

Ekonominės veiklos vykdytojai ir ES vežėjai šios dalies b ir c punktuose nurodytus įrašus saugo penkerius metus ir pateikia juos kompetentingoms institucijoms bei, kai taikoma, sertifikuotojams jų prašymu.

- 8. Jei veiksmai, kurių imamasi tam, kad būtų užtikrinta plastiko granulių išbyrėjimo ir patekimo į aplinką prevencija, kad jos būtų sulaikytos, o išbyrėjęs ir į aplinką patekęs kiekis būtų surinktas, yra neveiksmingi, ekonominės veiklos vykdytojai, vežėjai ir ne ES vežėjai kuo skubiau imasi taisomųjų veiksmų.
- 9. Kiekvienais metais ekonominės veiklos vykdytojai, kurie nėra labai mažos ar mažosios įmonės ir kurie eksploatuoja įrenginius, kuriuose praėjusiais kalendoriniais metais sutvarkyta daugiau kaip 1 000 tonų plastiko granulių, atlieka kiekvieno įrenginio vidaus vertinimą, per kurį patikrina, ar įrenginyje laikomasi I priede nustatyto rizikos vertinimo plano reikalavimų. Vidaus vertinimas, be kita ko, gali apimti šiuos dalykus:
 - (a) apytikriai apskaičiuotą į aplinką patekusių plastiko granulių kiekį ir priežastis;
 - (b) prevencinę, sulaikymo ir valymo įrangą ir (arba) procedūras, naudojamas siekiant išvengti granulių patekimo į aplinką ateityje, taip pat jų veiksmingumą;
 - (c) diskusijas su darbuotojais, naudojamos įrangos ir procedūrų patikrinimus ir visų susijusių dokumentų peržiūrą.

5 straipsnis

Sertifikavimas

- 1. Iki [*Leidinių biurui: įrašyti datą – 24 mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo*] ir vėliau kas trejus metus ekonominės veiklos vykdytojai, kurie yra didelės įmonės, iš sertifikuotojo gautu sertifikatu įrodo, kad kiekvienas įrenginys, kuriame praėjusiais kalendoriniais metais buvo sutvarkyta daugiau kaip 1 000 tonų plastiko granulių, atitinka I priede nustatytus reikalavimus.
- 2. Iki [*Leidinių biurui: įrašyti datą – 36 mėnesiai po šio reglamento įsigaliojimo*] ir vėliau kas ketverius metus ekonominės veiklos vykdytojai, kurie yra vidutinės įmonės, iš sertifikuotojo gautu sertifikatu įrodo, kad kiekvienas įrenginys, kuriame praėjusiais kalendoriniais metais buvo sutvarkyta daugiau kaip 1 000 tonų plastiko granulių, atitinka I priede nustatytus reikalavimus.
- 3. Sertifikuotojai atlieka patikrinimus vietoje, kad įsitikintų, ar visos pagal I priedą įgyvendiname rizikos vertinimo plane numatytos priemonės yra tinkamai įgyvendinamos.

4. Sertifikatai turi atitikti šiuos reikalavimus:
 - (a) jie turi būti išduodami elektronine forma pagal IV priede pateikto šablono pavyzdį;
 - (b) juose turi būti nurodomas ekonominės veiklos vykdytojas, įrenginys, dėl kurio išduotas sertifikatas, vietoje atliktų patikrinimų datos ir galiojimo laikotarpis;
 - (c) jais turi būti patvirtinama, kad įrenginys, dėl kurio išduotas sertifikatas, atitinka I priede nustatytus reikalavimus.
5. Sertifikuotojai nepagrįstai nedelsdami praneša kompetentingai institucijai apie:
 - (a) išduotus sertifikatus;
 - (b) sertifikatus, kurie panaikinti arba kurių galiojimas sustabdytas;
 - (c) sertifikatų pakeitimus.

Kompetentingos institucijos sukuria, tvarko ir reguliariai atnaujina sertifikatų registrą. Registras turi būti viešai prieinamas interneto svetainėje.

6 straipsnis

Aplinkosaugos vadybos sistemos

Ekonominės veiklos vykdytojai, užregistruoti Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje pagal Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009, atleidžiami nuo įpareigojimo pranešti, nustatyto šio reglamento 4 straipsnio 2 dalyje ir nuo įpareigojimų, nustatytų 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse, jeigu Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 2 straipsnio 20 dalyje apibrėžtas aplinkosaugos vertintojas patikrino, kad I priede nustatyti reikalavimai yra įtraukti į ekonominės veiklos vykdytojo aplinkosaugos vadybos sistemą ir įgyvendinti.

7 straipsnis

Sertifikuotojų akreditavimas

3 straipsnio k punkto i papunktyje nurodytas sertifikuotojų akreditavimas apima įvertinimą, ar laikomasi šių reikalavimų:

- (a) sertifikuotojas yra nepriklausomas nuo ekonominės veiklos vykdytojo;
- (b) sertifikuotojas, jo vyresnioji vadovybė ir už atitikties vertinimą atsakingi darbuotojai nedalyvauja jokiaje veikloje, kuri galėtų prieštarauti jų sprendimų nepriklausomumui ar sąžiningumui sertifikavimo veiklos atžvilgiu;
- (c) sertifikuotojas ir jo darbuotojai savo veiklą vykdo laikydamiesi griežčiausių profesinio sąžiningumo reikalavimų ir turėdami reikiamą techninę kompetenciją, nepatirdami jokio spaudimo ir paskatų, įskaitant finansines, kurie galėtų paveikti jų sprendimą ar sertifikavimo veiklos rezultatus;
- (d) sertifikuotojas turi ekspertinių žinių, įrangą ir infrastruktūrą, kurių reikia atitikties vertinimo procedūroms, dėl kurių jis akredituojamas, atlikti;
- (e) sertifikuotojas turi pakankamą skaičių tinkamai kvalifikuotų ir patyrusių darbuotojų, atsakingų už atitikties vertinimo užduočių atlikimą;

- (f) sertifikuotojo darbuotojai laikosi profesinės paslapties reikalavimo, taikomo visai informacijai, gautai atliekant atitikties vertinimo užduotis;
- (g) jeigu sertifikuotojas konkrečias su sertifikavimu susijusias užduotis paveda atlikti subrangovui arba naudojasi patrunuojamosios įmonės paslaugomis, jis prisiima visą atsakomybę už subrangovų ar patrunuojamųjų įmonių atliekamas užduotis ir įvertina bei stebi subrangovo arba patrunuojamosios įmonės kvalifikaciją ir jų atliekamą darbą.

8 straipsnis

Atitikties patikra ir ataskaitų teikimas

1. Kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytose atitikties savideklaracijose pateiktą informaciją ir sertifikuotojų pagal 5 straipsnio 5 dalį pateiktą informaciją, tikrina, ar ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai laikosi šiame reglamente nustatytų įpareigojimų. Kompetentingos institucijos aplinkosauginius patikrinimus ir kitas tikrinimo priemones atlieka laikydamosi rizika grindžiamo požiūrio.
2. Ne vėliau kaip... [Leidinių biuro prašoma įrašyti datą – pirmąją mėnesio, einančio po ketverių metų nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos, dieną], o vėliau kas trejus metus valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitą, kurioje pateikiama kokybinė ir kiekybinė informacija apie šio reglamento įgyvendinimą praėjusiais kalendoriniais metais. Informaciją sudaro:
 - (a) ekonominės veiklos vykdytojų skaičius, pateikiamas suskirsčius pagal įmonių dydį pagal Komisijos rekomendaciją 2003/361/EB ir pagal ekonominės veiklos rūšis, jų įrenginių skaičius, ES vežėjų ir jų transporto priemonių, skirtų plastiko granulėms vežti, skaičius;
 - (b) rizikos vertinimo planų skaičius, savideklaracijų, apie kurias pranešta pagal 4 straipsnio 1 ir 2 dalis, skaičius ir sertifikatų, apie kuriuos pranešta pagal 5 straipsnio 5 dalį, skaičius;
 - (c) pagal šio straipsnio 1 dalį atliktų aplinkosauginių patikrinimų ir kitų tikrinimo priemonių skaičius ir jų rezultatai, taip pat incidentų ir avarijų, apie kuriuos pranešta pagal 9 straipsnio 1 dalį, skaičius ir priemonės, kurių imtasi šiame reglamente nustatytų pareigų nevykdymo atveju.
3. Komisija įgyvendinimo aktais nustato 2 dalyje nurodytų ataskaitų teikimo formą.

9 straipsnis

Incidentai ir avarijos

1. Nedarant poveikio Direktyvai 2004/35/EB, dėl incidento ar avarijos į aplinką patekus plastiko granulėms, kurios daro reikšmingą poveikį žmonių sveikatai arba aplinkai, ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai nedelsdami:
 - (a) apie tai ir apie apytikriai apskaičiuotą į aplinką patekusių granuliu kiekį informuoja kompetentingą instituciją, kurios valstybės teritorijoje įvyko incidentas ar avarija;

- (b) imasi priemonių, kad būtų apriboti padariniai sveikatai ar aplinkai ir būtų užkirstas kelias tolesniems incidentams ar avarijoms.
2. Kompetentinga institucija, kurios valstybės teritorijoje įvyko incidentas ar avarija, prireikus reikalauja, kad ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai imtųsi reikiamų papildomų priemonių, kad būtų apriboti padariniai sveikatai ar aplinkai ir būtų užkirstas kelias tolesniems incidentams ar avarijoms.
3. Įvykus reikšmingą poveikį kitos valstybės narės žmonių sveikatai ar aplinkai turinčiam incidentui ar avarijai, kompetentinga institucija, kurios valstybės teritorijoje įvyko avarija ar incidentas, užtikrina, kad apie tai būtų nedelsiant pranešta tos kitos valstybės narės kompetentingai institucijai.

10 straipsnis

Reikalavimų nesilaikymas

1. Jei pažeidžiamos šiame reglamente nustatytos taisyklės, ekonominės veiklos vykdytojai, ES vežėjai ir ne ES vežėjai nedelsdami:
- (a) apie tai informuoja kompetentingą instituciją;
 - (b) imasi priemonių, būtinų per trumpiausią laikotarpį užtikrinti, kad reikalavimų būtų vėl laikomasi;
 - (c) laikosi visų papildomų priemonių, kurias kompetentinga institucija nustatė kaip būtinas, kad reikalavimų būtų vėl laikomasi.
2. Jeigu dėl šiame reglamente nustatytų taisyklių pažeidimo kyla tiesioginis pavojus žmonių sveikatai arba yra grėsmė, kad tuojau bus padarytas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, kompetentinga institucija gali sustabdyti įrenginio eksploatavimą iki reikalavimų bus vėl laikomasi pagal 1 dalies b ir c punktus.

11 straipsnis

Kompetentingų institucijų paskyrimas ir įgaliojimai

1. Valstybės narės paskiria vieną ar kelias už šio reglamento taikymą ir vykdymo užtikrinimą atsakingas kompetentingas institucijas.
2. Valstybės narės savo kompetentingoms institucijoms suteikia tikrinimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimus, būtinus užtikrinti, kad būtų laikomasi šio reglamento.
3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti įgaliojimai apima bent:
- (a) įgaliojimus susipažinti su visais atitinkamais bet kokios formos ar formato dokumentais, duomenimis ar informacija, susijusiais su šio reglamento pažeidimais, nepriklausomai nuo jų laikmenos ar saugojimo vietos, ir įgaliojimus paimti ar gauti jų kopijas;
 - (b) įgaliojimus reikalauti, kad bet kuris fizinis ar juridinis asmuo bet kokia reikiama forma ar formatu pateiktų visą atitinkamą informaciją, duomenis ar dokumentus, nepriklausomai nuo jų laikmenos ar saugojimo vietos, siekiant nustatyti, ar nėra padarytas arba daromas šio reglamento pažeidimas, ir tokio pažeidimo detales;

- (c) įgaliojimus savo pačių iniciatyva pradėti tikrinimą, kad būtų nutraukti ar uždrausti šio reglamento pažeidimai;
 - (d) įgaliojimus patekti į įrenginius.
4. Kompetentingos institucijos gali naudotis visa informacija, dokumentais, išvadomis, pareiškimais ar žvalgybos informacija – nepriklausomai nuo jų saugojimo formato ar laikmenos – kaip įrodymais savo aplinkosauginių patikrinimų ir kitų tikrinimo priemonių reikmėms.
 5. Valstybės narės, kurių teritorijoje yra daugiau kaip viena kompetentinga institucija, užtikrina, kad būtų sukurti tinkami komunikacijos ir veiksmų koordinavimo mechanizmai.

12 straipsnis

Pagalba, susijusi su reikalavimų laikymusi

1. Konsultuodamasi su ekonominės veiklos vykdytojų, vežėjų ir sertifikuotojų, be kita ko, labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių, atstovais ir bendradarbiaudama su kompetentingomis institucijomis, Komisija parengia informuotumo didinimo ir mokomąją medžiagą apie tinkamą šiame reglamente nustatytų įpareigojimų įgyvendinimą.
2. Valstybės narės užtikrina, kad ekonominės veiklos vykdytojai ir vežėjai, ypač labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės, gautų informaciją ir pagalbą, susijusią su šio reglamento laikymusi.

Nedarant poveikio taikytinoms valstybės pagalbos taisyklėms, pirmoje pastraipoje nurodyta pagalba gali būti:

- (a) finansinė parama;
 - (b) galimybė gauti finansavimą,
 - (c) specializuotas vadovų ir darbuotojų mokymas,
 - (d) organizacinė ir techninė parama.
3. Valstybės narės skatina vykdyti mokymo programas, skirtas sertifikuotojų personalo kvalifikacijai tobulinti.

13 straipsnis

Standartizuota metodika

1. Siekiant laikytis 4 straipsnio 7 dalies pirmos pastraipos c punkte nustatyto įpareigojimo, darniuosiuose standartuose, parengtuose Reglamente (ES) Nr. 1025/2012 nustatyta tvarka, pateikiama į aplinką patekusių plastiko granulių kiekio apskaičiavimo metodika.
2. Jei nėra viena Europos standartizacijos organizacija neapsiima parengti darnųjį standartą arba jei Komisija mano, kad pasiūlytas standartas neatitinka reikalavimų, kuriuos juo siekiama apimti, Komisija 1 dalyje nurodytą metodiką nustato priimdama įgyvendinimo aktą.

14 straipsnis

Skundų nagrinėjimas ir teisė kreiptis į teismą

1. Fiziniai ar juridiniai asmenys arba organizacijos, kurie pagal nacionalinę teisę laikomi turinčiais pakankamą interesą arba kurie mano, kad jų teisės buvo pažeistos, turi teisę kompetentingoms institucijoms pateikti pagrįstus skundus, kai jie, remdamiesi objektyviomis aplinkybėmis, mano, kad ekonominės veiklos vykdytojas, ES vežėjas arba ne ES vežėjas nesilaiko šio reglamento nuostatų.

Taikant pirmą pastraipą, turinčiais pakankamą interesą laikomi žmonių sveikatą, aplinkos arba vartotojų apsaugą propaguojantys nevyriausybiniai subjektai arba organizacijos, atitinkantys nacionalinės teisės reikalavimus.

2. Kompetentingos institucijos įvertina 1 dalyje nurodytą pagrįstą skundą ir prireikus imasi būtinų veiksmų, įskaitant asmens ar organizacijos patikrinimus ir klausymus, kad tuos skundus patikrintų. Jei nustatoma, kad skundas yra pagrįstas, kompetentingos institucijos imasi būtinų veiksmų pagal 4 straipsnio 3 dalį.
3. Kompetentingos institucijos 1 dalyje nurodytam asmeniui ar organizacijai, pateikusiems skundą, kuo greičiau praneša apie savo sprendimą patenkinti arba atmesti skunde pateiktą prašymą imtis veiksmų ir pateikia tokio sprendimo motyvus.
4. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytas asmuo ar organizacija, teikiantys pagrįstą skundą, turėtų teisę kreiptis į teismą ar kitą nepriklausomą ir nešališką viešąją įstaigą, kompetentingą peržiūrėti sprendimo dėl to skundo, taip pat kompetentingos institucijos sprendimų, aktų ar neveikimo pagal šį reglamentą procedūrinį ir materialinį teisėtumą, nepažeidžiant jokių nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias reikalaujama, kad prieš pradėdant teismo procesą būtų išnaudotos visos administracinės peržiūros procedūros. Tos peržiūros procedūros turi būti sąžiningos, nešališkos, savalaikės ir nemokamos arba ne pernelyg brangios, taip pat turi būti numatytos tinkamos ir veiksmingos teisių gynimo priemonės, įskaitant, kai būtina, įpareigojimą sustabdyti veiksmus.
5. Valstybės narės užtikrina, kad visuomenei būtų prieinama praktinė informacija apie galimybę pasinaudoti šiame straipsnyje nurodytomis administracinės ir teisminės peržiūros procedūromis.

15 straipsnis

Sankcijos

1. Nedarant poveikio valstybių narių įpareigojimams pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/99/EB³⁹, valstybės narės nustato sankcijų, taikomų už šio reglamento pažeidimus, taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų taikomos. Numatytos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.
2. 1 dalyje nurodytos sankcijos apima baudas, proporcingas pažeidimą padariusio juridinio asmens apyvartai arba fizinio asmens pajamoms. Baudų dydis

³⁹ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/99/EB dėl aplinkos apsaugos pagal baudžiamąją teisę (OL L 328, 2008 12 6, p. 28).

apskaičiuojamas taip, kad dėl jų už pažeidimus atsakingas asmuo faktiškai netektų dėl tokių pažeidimų gautos ekonominės naudos. Baudos už kartotinius pažeidimus laipsniškai didinamos. Juridinio asmens padaryto pažeidimo atveju didžiausia tokių baudų suma turi būti ne mažesnė kaip 4 proc. ekonominės veiklos vykdytojo metinės apyvartos atitinkamoje valstybėje narėje per finansinius metus,ėjusius prieš priimant sprendimą skirti baudą.

3. Valstybės narės užtikrina, kad pagal šį straipsnį nustatytais sankcijomis būtų deramai atsižvelgiama į atitinkamai:
 - (a) pažeidimo pobūdį, sunkumą ir mastą;
 - (b) tai, ar pažeidimas padarytas tyčia, ar dėl aplaidumo;
 - (c) gyventojus ar aplinką, kuriems pažeidimas padarė poveikį, atsižvelgiant į pažeidimo poveikį tikslui užtikrinti aukštą žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygį;
 - (d) atsakingu laikomo ekonominės veiklos vykdytojo, ES vežėjo ir ne ES vežėjo finansinę padėtį.

16 straipsnis

Žalos atlyginimo priemonės

1. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai dėl šio reglamento pažeidimo padaroma žalos žmonių sveikatai, nukentėję asmenys turėtų teisę iš atitinkamų fizinių ar juridinių asmenų ir, kai tinkama, iš atitinkamų kompetentingų institucijų, atsakingų už pažeidimą, reikalauti tos žalos atlyginimo ir jį gauti.
2. Valstybės narės užtikrina, kad atstovauti nukentėjusiems asmenims ir pareikšti kolektyvinius ieškinius dėl žalos atlyginimo, kaip suinteresuotos visuomenės daliai, būtų leidžiama žmonių sveikatos ar aplinkos apsaugą skatinančioms ir visus nacionalinės teisės reikalavimus atitinkančioms nevyriausybinėms organizacijoms. Valstybės narės užtikrina, kad nukentėję asmenys ir šioje dalyje nurodytos nevyriausybinės organizacijos negalėtų du kartus pareikšti ieškinio dėl to paties pažeidimo, dėl kurio buvo padaryta žala.
3. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės taisyklės ir procedūros, susijusios su reikalavimais atlyginti žalą, būtų parengtos ir taikomos taip, kad dėl jų netaptų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga naudotis teise reikalauti dėl pažeidimo padarytos žalos atlyginimo pagal 1 dalį.
4. Kai 1 dalyje nurodytas reikalavimas atlyginti žalą pateikiamas kartu su įrodymais, kuriais remiantis galima daryti prielaidą dėl priežastinio ryšio tarp žalos ir pažeidimo, valstybės narės užtikrina, kad pareiga įrodyti, jog dėl pažeidimo žala nebuvo padaryta arba kad prie jos nebuvo prisidėta, tektų už pažeidimą atsakingam asmeniui.
5. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytų reikalavimų atlyginti žalą teikimo senaties terminai būtų ne trumpesni kaip 5 metai. Šie laikotarpiai nepradedami skaičiuoti iki tol, kol pažeidimas nesustabdomas ir atlyginti žalą reikalaujantis asmuo sužino, jog patyrė žalą dėl pažeidimo pagal 1 dalį, arba galima pagrįstai manyti, kad jis apie tai žino.

17 straipsnis

Priedų pakeitimai

Komisijai pagal 19 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami I–IV priedai siekiant atsižvelgti į technikos pažangą ir mokslo raidą.

Priimdama pirmoje dalyje nurodytus deleguotuosius aktus, Komisija atsižvelgia į:

- (a) patirtį, įgytą įgyvendinant 4 ir 5 straipsniuose nustatytus įpareigojimus;
- (b) atitinkamus tarptautinius standartus;
- (c) veiklos sektorių ypatumus;
- (d) specifinius labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių poreikius.

18 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. Įgaliojimai priimti 17 straipsnyje nurodytus deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami penkerių metų laikotarpiui nuo [Leidinių biurui: įrašyti datą – pirmąją mėnesio, einančio po šio reglamento įsigaliojimo dienos, dieną]. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki penkerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsimi tokios pačios trukmės laikotarpiais, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 17 straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 17 straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

19 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas taikomas [*Leidinių biurui: įrašyti datą – 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo*]. Tačiau jo 3 straipsnio 1 dalis taikoma nuo ...[*Leidinių biurui: įrašyti datą – šio reglamento įsigaliojimo datą*].

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė